

פרשת השבוע "צו" (ובו י) עניינים בביאור הפרשה ופרק "נחשבה"

"בזמננו" (בעין הסערה)

פרק נ' "המושך בחוטים"

קביעות מקום בעלמא, וצ"ב לפי"ז אמאי נאמרה הלכה "אל מקום טהור" אם ליכא בהו כל דינים?

והנה מצינו ירושלמי (פ"ק דמגילה הל' י"א) "פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים איכן הם נשרפין? על גבי הקבר".

(נראה דאין הכוונה על גבי הקבר ממש והוי כמו הושיבו ישיבה על קברו דהוי בד' אמות הקבר, שהרי קבר אסור בהנאה ומשתמש בקבר לעשות בו מעשה שריפה וכבר דנו בפוסקים אם מותר להישען על הקבר דאפשר דהוא אסור בהנאה ואולי דווקא באופן דיש לו ממנה הנאה גשמית אבל היכא דרק עושה קיום דין אין זה נחשב כנהנה מהדבר שהרי מצוות לאו ליהנות ניתנו).

וב"פני משה" ביאר דקאי על פרים הנשרפים בזמן שהיו נוב וגבעון שלדעת הירושלמי הם אינם צריכים מקום טהור ואפשר לכתחילה לשרפן על גבי הקבר ומאי דאיתא מקום טהור קאי רק על שעת המקדש.

ובביאור העניין אמר מרן הגרי"ז הלוי זי"ע דכיון כתיב והוציא אל מחוץ למחנה אל מקום טהור הרי דתלי בקדושת מחנות, ובנוב וגבעון לא הייתה קדושת מחנות לפיכך התם לא בעינן שיהיה במקום טהור. ולפי זה נראה לכאורה דהוא הדין לגבי הוצאת הדשן ליכא דין דמקום טהור גבי

א) בענין הוצאת הדשן אל מקום טהור אם הוי מדין קביעת מקום או מדיני התפצא.

איתא בפרשה (פ"ו ו' פס' ד') "ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור".

איתא ברמב"ם (פ"ב מהלכות תמידין ומוספין (הל' י"ד ט"ו) "כל מי שירצה מן הכהנים ממלא מן הדשן שהורידו למטה ומוציא חוץ לעיר לשפך דשן ואין להוצאת לחוץ פיוס, אלא כל הרוצה ומעולם לא נתעצל כהן מלהוציא את הדשן. ואף על פי שאין הוצאתו לחוץ עבודה, אין בעלי מומין מוציאים אותו, וכשמוציאין אותו לחוץ לעיר מניחין אותו במקום שאין רוחות מנשבות בהו בחזקה ולא חזירים גורפים אותו ולא יפזרנו שם, שנאמר ושמו שיניחנו בנחת ואסור ליהנות בו".

ובראב"ד השיג עליו ושמו שיניחנו בנחת, אמר אברהם, זה לא נאמר אלא על תרומת הדשן ואין מעילה אלא בתרומת הדשן. (יעוין בכס"מ מה שיישב בדעת הרמב"ם).

נראה בזה דפליגי הרמב"ם והראב"ד אם איכא דינים מיוחדים בדשן שמוצא חוץ למחנה, דלדעת הרמב"ם יש דין מעילה וכן דין להניח הדשן בנחת, כלומר עוד לא קוימו כל דיני המצוה בו, ולפיכך אית בהו דינים מסוימים של הנהגה כלפי הדשן, אולם לשיטת הראב"ד ז"ל ליכא כל דינים, ודין הוצאתו מחוץ למחנה עניין של

שלהם בבמה, וכל דין השריפה שלהם במקום קדוש אינו מצד קדושת החפצא אלא הוא מדין קדושת מחנות, ונקבע דצריכים לעשות זאת במקום טהור מחוץ למחנה והוי רק מדין קביעות מקום, אבל לא מצד דיני החפצא שלו.

ולפיכך היכא דאין קדושת מחנות יכול הוא לשרוף את הפרים אף על גבי הקבר, אבל בהרמת הדשן הרי זה מדיני החפצא לשיטת הרמב"ם, וא"כ יש ליישב היטב מפני מה לא הוזכר בירושלמי דין הוצאת הדשן בזמן הבמות שאין אז קדושת מחנות בהדי פרים הנשרפים, כיון דדין הוצאת הדשן הוי מדיני החפצא ואין מקום לחלק, כפי שמשמע בגרי"ז בין אם יש קדושת מחנות או אין.

ברם באמת כל זה קאי שפיר רק לשיטת הרמב"ם דאיכא קדושה בדשן ויש בו דינים בחפצא, ברם לשיטת הראב"ד שמחולק עליו בדין הוצאת הדשן, א"כ ודאי דדין הוצאת הדשן למקום טהור הוי מדין קביעות מקום בעלמא ולא מדיני החפצא כפי שבדין פרים הנשרפים אין כל הלכה להניחו במקום טהור כשאין קדושת המחנות, הוא הדין לענין הוצאת הדשן, וצ"ל לפי"ז דהירושלמי נקט חד דוגמא והוא הדין להוצאת הדשן, ודו"ק היטב.

***

מהרה"ג החו"ב בעל ויברך דוד שליט"א
(לפרשת פרה)

(ב) ביאור שיטת הר"ח שסכין שנגעה
בטמא שבא מטומאת מת נעשית אב
הטומאה

וְכָל אֲשֶׁר יִגַע עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחִלּוֹל חֶרֶב אוֹ בְּמַת
(במדבר יט, טז)

מפסוק זה ילפינן בכמה דוכתי (שבת קא: פסחים יד: ועוד) ד"חרב הרי הוא כחלל", דהיינו שהחרב היא אב הטומאה כמו המת עצמו, והוא הדין שאר כלי מתכות שאם נגעו

נוב וגבעון. ברם לפי"ז צ"ב, אמאי לא נקט הירושלמי דין זה גבי פרים הנשרפים?

והנה בכתבי מרן הגרי"ז הלוי זי"ע (סוף מס' זבחים) נסתפק בדין מקום טהור דשריפת הפרים אי הוי קביעות מקום בעלמא, כלומר דבאמת אין זה מצד דיני החפצא אלא הכי קבעה התורה, דדין שריפת הפרים הוא במקום טהור, או דזה גופא הוראה דיש בחפצא מחייב שיהיה נשרף במקום טהור.

ורצה מרן זי"ע לומר דמצינו הרי גם בהוצאת הדשן דין להביאו למקום טהור, והלא התם ליכא שום דין בחפצא לשיטת הראב"ד הנ"ל, א"כ בעל כורחנו דאין דין מקום טהור מדיני החפצא אלא הוי קביעות מקום גרידא.

ברם בירושלמי (פ"ב דיומא) איתא "מניין שאסור בהנאה, שנאמר אל מקום טהור שיהא מקומו טהור". נתבאר בירושלמי הנ"ל דמקום טהור בהוצאת הדשן אינו רק קביעות מקום להוצאת הדשן אלא הוי מדיני החפצא, ויהא לפי"ז ראייה לשיטת הרמב"ם דיש בהוצאת הדשן דינים בחפצא של הדשן כגון איסור מעילה.

ברם בירושלמי בפ"ק דמגילה הנ"ל משמע דאין מקום טהור בבמת ציבור, כיון דליכא קדושת מחנות, דאם לא כן דהוי דין מקום טהור מדיני החפצא אין מקום לחלק בין אם ישנן קדושת מחנות או לאו, עכת"ד מרן הגרי"ז.

וכיון דלא עשה מרן הגרי"ז ז"ל שתי שיטות בירושלמי בעניין, למד מינה ב"רנת יצחק" דאיכא בזה שני דינים, דבפרים הנשרפים דין מקום טהור הוי דין של קביעות מקום בעלמא ותלי בקדושת מחנות ולפיכך שפיר חלוק דין במת ציבור בגוונא דאין קדושת מחנות דיכול לשרוף את הפרים אף במקום הקבר דאין קדושת חפצא לאחר שהתעבד בפרים דיני העשיה

דהא אם נטמא מטמא מת נמי מטמא ליה
לסכין משום חרב הרי הוא כחלל.

ולכאורה קשה על הר"ח דלשון הגמרא
שלפנינו משמע להדיא שהאדם עצמו אב
הטומאה, דהא אמרינן: "אילימא דאיטמי במת
כו' **אב הטומאה הוא**, לטמייה לסכין ואזל סכין
וטמיתיה לבשר", דהיינו שהאדם אב הטומאה
והוא יטמא את הסכין והסכין תטמא את
הבשר. אמנם המעיין בלשון הר"ח המובא
ברמב"ן הנ"ל יראה שכתב דעל ידי הדין דחרב
הרי הוא כחלל נעשה הסכין אב הטומאה [אף
שהמטמאו היה רק ראשון לטומאה], ומבואר
להדיא דפירש דמה שכתוב בגמרא כאן "אב
הטומאה" קאי על הסכין ולא על האדם.

ואמנם בלשון הגמרא שלפנינו אי אפשר להלום
פירוש זה, אך באמת לר"ח היתה גירסא
אחרת קצת. דהנה בפ"ה הר"ח פסחים י"ד ע"ב
הביא את דברי הגמרא בחולין הנ"ל, והנוסח
שם הוא: "אב הטומאה [הוא] טמייה לסכין
תיזל סכין תטמא לבשר", ונראה שהמילה
"הוא" המוסגרת היא הוספת המדפיסים, אך
באמת גירסת הר"ח היא: "אב הטומאה טמייה
לסכין", כלומר שהשוחט טימא את הסכין
בטומאת אב הטומאה.

ובערוך ערך חל (י"ד) כתב ככל דברי הר"ח
בפסחים שם, ושם הנוסח הוא: "ואב הטומאה
הוא **דטמייה לסכין**", ונוסח זה גם כן מתפרש
שפיר כפירוש הנ"ל, דטימא את הסכין
בטומאת אב הטומאה.

ולפי זה למדנו מדברי הר"ח הללו חידוש גדול
מאוד, דסבירא ליה **דכלי מתכות שנטמאו
מאדם שנטמא מטמא מת נעשין אב
הטומאה**, דהא לפי גירסתו השוחט הוא ראשון
לטומאה והסכין שנגעה בו נעשית אב
הטומאה. והוא חידוש נפלא שהנטמא יהיה
טמא יותר מהדבר שטימא אותו, שהרי האדם
שטימא את הסכין היה רק ראשון לטומאה,
והסכין שנטמאה ממנו נעשית אב הטומאה.

והנה רש"י שם ושאר הראשונים סבירא להו
דבראשון לטומאה כלל לא אמרינן דחרב הרי
הוא כחלל, אלא החרב לא נטמאת כלל,
דראשון לא מטמא כלים. ושיטת הרע"ב
(פסחים פ"א מ"ו ועדויות פ"ב מ"א) היא

במת הרי הן אב הטומאה, ולשיטת כמה
ראשונים לאו דוקא כלי מתכות אלא הוא הדין
לכל הכלים שנגעו במת. ואמרת לעמוד על
שיטת הר"ח המחודשת בהאי עניינא, שלפי
שיטתו ניחא בפשטות הסוגיא בחולין
שהראשונים נדחקו בה.

הנה בגמרא (חולין ב:) מבואר דלרבה בר
עולא הא דקתני במתניתין (שם ב.) הכל
שוחטין "ושחיטתן כשירה" אתא לרבויי טמא
ששחט מוקדשין ואמר ברי לי שלא נגעתי,
ומקשינן עלה: "האי טמא דאיטמא במאי,
אילימא דאיטמי במת, בחלל חרב אמר רחמנא
חרב הרי הוא כחלל, אב הטומאה הוא לטמייה
לסכין ואזל סכין וטמיתיה לבשר, אלא דאיטמי
בשרץ" כו'.

וכתב רש"י (ג. ד"ה חרב): "והאי חרב הרי הוא
כחלל הכא לא איצטריך, דבלאו הכי נמי מצי
מטמא בשר, דגברא הוי אב הטומאה וסכין
ראשון ובשר שני, אלא רבותא קאמר דאפילו
ראשון הוי האי בשר", וכן כתבו הבעה"מ
והרמב"ן והרשב"א והמאירי שם. אמנם פירוש
זה הוא דוחק גדול כמובן.

ובהא דאמרינן "אלא דאיטמי בשרץ" כתבו
הרמב"ן והרשב"א דהוא הדין דהוה מצי למימר
דאיטמי בטמא מת דהוה ליה ראשון ואינו
מטמא כלים כלל. וגם זהו דוחק, דאמאי שביק
לטומאת מת דאיירי בה ונקט דוקא שנטמא
בשרץ.

אמנם בחידושי הרמב"ן שם הביא גירסא
אחרת בשם הר"ח, ולפי גירסא זו ניחא הכל,
דכתב הרמב"ן: "ורבינו חננאל ז"ל כתב הכא
**דאף על גב דאיטמי בטמא מת נעשה אב
הטומאה**, ואי אפשר להעמידה". כלומר
דהר"ח גרס בגמרא "אילימא דאיטמי בטמא
מת", דהיינו שהשוחט הוא ראשון לטומאה,
**וסבירא ליה לר"ח דבראשון לטומאה נמי
אמרינן חרב הרי הוא כחלל**.

ולפי זה ניחא הכל, דשפיר הוצרכנו כאן לדין
חרב הרי הוא כחלל, דהא מיירי בראשון
לטומאה, דאי לאו דינא דחרב הרי הוא כחלל
לא היה מטמא את הסכין כלל, וכן לא קשיא
כלל הא דנקט שנטמא בשרץ ולא בטמא מת,

המדרש אגדה הנ"ל דסבירא ליה דהכלי יהיה (שני), ולכאורה נראה דאה"נ.

ולפי דברינו נמצא, שלשיטת הר"ח כלי מתכות שנגעו במי שנטמא מטמא מת נעשו אבי אבות הטומאה כמו המת עצמו, ולכאורה יש לתמוה על זה, שהרי בגמרא שם כתוב שהסכין נעשית רק "אב הטומאה" ולא "אבי אבות הטומאה". אכן לא קשיא מידי, כי בלשון המשנה והגמרא גם המת נקרא "אב הטומאה", כדתנן בריש כלים שהמת הוא אחד מאבות הטומאות, וכן כתב הרמב"ם בהקדמה לסדר טהרות שהמת הוא אב הטומאה, והכינוי "אבי אבות הטומאה" לא נזכר במשנה ובגמרא בשום מקום, אלא רק בדברי הראשונים.

אמנם העירני הרה"ג ר' אלעזר שפר נ"י שלכאורה שיטה זו נסתרת ממשנה ערוכה באהלות פ"א מ"ג: "כלים נוגעין במת ואדם בכלים וכלים באדם טמאין טומאת שבעה, הרביעי בין אדם בין כלים טמא טומאת ערב", הרי להדיא שהנוגע בכלי שנגע בטמא מת [ונעשה כמוהו מדין חרב הרי הוא כחלל] לא נטמא טומאת שבעה, והיא תמיהה עצומה לכאורה.

ואולי יתכן לומר דהר"ח מחלק בזה בין כלי מתכת לשאר כלים, דבכלי מתכת אמרינן דאם נגע בטמא מת נעשה כמו החלל ממש, דהיינו כמו המת עצמו, אך בשאר כלים אם נגע בטמא מת נעשה רק כמו טמא מת ולא יותר, והמשנה שם לא מיירי בכלי מתכות אלא בשאר כלים. וצ"ע האם נכון לומר כן, וה' יאיר עיני.

***

"ממדבר מתנה" - עיונים בפרשה

מהרה"ג רבי בניהו כהן שליט"א

פרשת צו תשפג

**ג) בענין יציאת כהן גדול מבית המקדש
וכניסת ממזר לירושלים**

א הנה בסוף הפרשה כתוב (ויקרא ח, לג – לד): "וּמִפְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאת יְמֵי מְלֹאֲיֶכֶם כִּי שִׁבְעַת

דבראשון נמי אמרינן דמטמא כלים להיות כמוהו, וביאר בקובץ שיעורים דסבירא ליה דהא דראשון לא מטמא כלים היינו לא שאין לו כח לטמא כלים אלא שהכלים לא נעשין שני לטומאה, אך כאן שהכלים נעשין ראשון לטומאה שפיר מקבלים טומאה גם מראשון [ובמדרש אגדה (פ' חוקת סי' ט"ז) כתב דגם הנוגע בשני ושלישי נעשה כמותם מדין חרב הרי הוא כחלל, והוא חידוש גדול], ורבים טעו וכתבו דהר"ח הנ"ל סבירא ליה כשיטת הרע"ב, אך אין זה מדוייק, כי בדברי הר"ח מבואר חידוש גדול הרבה יותר, דחרב הנוגע בראשון נעשה אב הטומאה.

אמנם לכאורה שיטת הר"ח תמוהה מאוד, דמהיכי תיתי שהכלי יהיה טמא יותר מהאדם המטמאו, הרי כל הטומאה באה אליו רק ממי שטימא אותו, ואם כן מהיכן באה אליו טומאה גדולה יותר.

והנה כלי מתכות שנגעו בטמא מת גם כן נעשין אב הטומאה כמוהו, ובפשטות היינו משום שכלי מתכות שנוגעין באב הטומאה דמת מקבלים את טומאתו ונעשין כמוהו, אך לפי זה לכאורה אי אפשר לומר דזהו בכלל הדרשה דחרב הרי הוא כחלל, דהא הכלים נעשין כמו הטמא מת ולא כמו המת עצמו, ואין זה "כחלל", אלא כ"טמא חלל". ולשיטת הראשונים צריך לומר דאה"נ דין זה אינו ממש הדין דחרב הרי הוא כחלל, אלא ילפינן ליה בבנין אב, דכמו שכלי הנוגע במת הרי הוא כמוהו, כך כלי הנוגע בטמא מת הרי הוא כמוהו, דכל טומאה הבאה מחמת מת עושה את החרב כמותה ממש.

אמנם נראה דהר"ח פירש דעל כל טומאה הבאה מחמת המת נאמר הדין ד"חרב הרי הוא כחלל", דהיינו שכל טומאה הבאה מחמת מת [גם ראשון לטומאה], אם נגעה בה החרב נעשית החרב על ידי זה "כחלל" ממש, דהיינו שהחרב נעשית כמו המת בעצמו ונטמאת בטומאה חמורה כמוהו.

[וצ"ע לשיטת הר"ח אם נגע כלי מתכת באוכל שהוא שני לטומאה מחמת מת, אם גם אז יהיה הכלי אב הטומאה כחלל (דומיא דשיטת

לינה) ובכמה מקומות בשם הירושלמי (בכורים ב, ג) דכל המביא קרבן אפי' עצים ולבונה טעון לינה בירושלים וכו', וא"כ כהן גדול היה מקריב בכל יום מנחת חביתין בבוקר ובערב. א"כ לא היה יכול לצאת מירושלים ולדור חוץ לירושלים".

ולפי זה יוצא שבאופן שנטמא הכהן גדול ולא הקריב באותו יום יכול הוא לצאת מירושלים, ובזה מיושב היאך מצינו (יומא סט, א) ששמעון הצדיק יצא מירושלים לקראת אלכסנדר מוקדון [ויעויין בבית יצחק (אבן העזר, חלק א סימן קמג, אות ד) שיישב שהיה זה מצד עת לעשות לה' הפרו תורתך].

ב. והנה בשו"ת דובב מישרים (חלק ד ליקוטי תשובות והערות חלק ב ד"ה כניסת ממזר) [והובאו דבריו בשו"ת בנין צבי (חלק א, סימן מ)] הקשה על דברי הרמב"ם: "ירושלמי הוריות (פ"ג ה"ה) ממזר ת"ח קודם לכהן גדול ע"ה, סברין מימר ליפדות ולהחיות ולכסות, הא אמר ר"א אף לישיבה, ומה טעמא יקרה היא מפנינים ואפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים ע"ש. וקשה איך אפשר שיזדמנו יחד הכהן גדול וממזר, לפי המבואר באבות דרבי נתן (פרק יב הלכה ח) דממזר לא היה רשאי להיכנס לירושלים ע"ש, וא"כ ליכא מציאות כלל שהכהן גדול וממזר יזדמנו יחד בישיבה לדון עליהם למי יש דין קדימה, דהרי הממזר אסור לו להיכנס לירושלים וכהן גדול אסור לו לצאת מירושלים.

ולפי מה שכתבנו לעיל מהמנחת חינוך לא קשה מידי, משום שאפשר להעמיד דין זה

ימים ימלא את ידכם. כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה צְוֶה יְיָ לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם". וכתב המשך חכמה על אתר: "רבינו משה בן מימון כתב (הלכות כלי המקדש ה, ז) דכהן גדול היה לו בית בירושלים ואינו זז משם לעולם. בטח מצא זה רבינו באיזה מקום. אך בזה נתגלה לנו, דאיל מילואים היה מורה על מורם משלמי יחיד שוק וחזה שנוהגים לדורות, וכמו שאמר (שמות כט, כח): "והיו לאהרן ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל וכו' ותרומה יהיה מזבחי שלמיהם". והנה בני אהרן שנמשחו, היה להם דין כהן משיח לכל דבר כמו שכתבו הקדמונים, שלכן אמר להם "מן המקדש לא תצאו", והיו מקריבים כשהם אוננים. אם כן חזינא דבמקום שהיה הבשר נתבשל ונאכל הוא פתח אהל מועד, שם היו צריכים לישב יומם ולילה כל זמן שהיה המשכן קיים, אם לא כשפרקו, אז לא היה משכן. אבל כל זמן הווייתו, היו צריכים לישב בפתח אהל מועד מקום אכילתם את בשר המילואים. כן ילפינן מזה שבמקום שנאכל השלמים הוא ירושלים בתוך החומה שם צריך כהן הגדול לישב תמיד, ולכן אינו זז מירושלים.

ומבואר מדבריו שמכאן אפשר ללמוד מקור לדברי הרמב"ם שכתב שכהן גדול אינו יוצא מירושלים. ובאמת שבמנחת חינוך (מצוה קלו, אות ז; מצוה קעא, אות ח) כתב בשם תלמידו שעיקר טעמו של הרמב"ם הוא מצד חיוב לינה שחל על כל המקריב קרבן. וזה לשונו: "וכתבתי על הגיליון בשם תלמידי החרוף דמבואר כמה פעמים בתוס' (חגיגה יז, ב ד"ה דכתיב; ר"ה ה, א ד"ה מה; סוכה מז, א ד"ה

6
הוא מדין לינה, כל שיוצא לדבר מצוה שרי,
ששוב אין המצוה נראית עליו כמשוי.

ועוד היה אפשר ליישב בפשיטות שכיון
שהכהן גדול הוא עם הארץ אין הוא יודע
שאסור לו לצאת מירושלים, ובזה נאמר הדין
שממזר תלמיד חכם קודם לו.

ובדרך אמונה (מע"ש יא, ו בבה"ל) כתב
שלממזר אסור להיכנס לירושלים בדרך קבע,
אבל בדרך ארעי מותר לו ולפי זה מיושבת
קושיה זו היטב [אמנם מה שתמה על הרמב"ם
אמאי לא כתב דין זה, י"ל בפשיטות
שהרמב"ם סבר שדין זה אינו להלכה, וכמו
שכתבנו לעיל מהחינוך והיראים].

פרשת חוקת תשפ"א

ד) בענין טהרת פרה אדומה מטומאת מת

א בקדושתא הידועה של פרשת פרה נאמר
(בד"ה אצורה): "בדיבור אמור אל הכהנים
שינה עוז פניו, שב ויערוך זאת לפניו והאיר
עיניו. יען כנאמר לו ולקחו לטמא, פלצות
בעתתו ושח מי יתן טהור מטמא. קשט אמרי
פרה, כל טהור מטמאה, ואיך היא תעביר רוח
הטומאה".

ומקורו של הפייטן נמצא בדברי המדרש
(במדבר רבה פרשת חוקת יט, ד) שכתוב שם:
"אמר רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי על כל
דבר ודבר שהיה אומר הקדוש ברוך הוא
למשה אומר לו טומאתו וטהרתו כיון שהגיע
לפרשת אמור אל הכהנים אמר לו משה
רבש"ע אם נטמא זה במה תהא טהרתו לא
השיבו באותה שעה נתכרכמו פניו של משה
כיון שהגיע לפרשת פרה אדומה אמר לו

באופן שנטמא הכהן גדול ולא הקריב באותו
יום שאז אין לו דין לינה ומותר לו לצאת
מירושלים.

עוד יש לומר שמפשטות לשון החינוך (מצוה
תקס) שכתב: "לא יבוא ממזר בקהל ה' (דברים
כג, ג), כלומר שלא יבוא לישא אשה מבנות
קהל ה', אבל להיכנס עמהם בכל מקומות
מושבותיהם ולישא וליתן עמהם בכל הדברים
מותר באמת כאחד מבני ישראל". מבואר
שמותר לממזר להיכנס לכל מקום. וכן הוא
ביראים (סי' ל) ובסמ"ג (לא תעשה קיז ד"ה
ומניין).

ועוד אפשר לומר על פי שכתב בגליוני הש"ס
(ר"ה ה, א) לבאר היאך בגמרא (סנהדרין יח, ב)
היה צד למנות את הכהן גדול להיות חלק מן
הסנהדרין, והלא הוא יצטרך לצאת לפעמים
מירושלים, למדידת עגלה. ואילו לפי הרמב"ם
אסור לו לצאת מירושלים לעולם. ותירץ
שיציאה לדבר מצוה מותרת. ואם כן אפשר
ליישוב שמדובר שהכהן יצא לדבר מצוה וכלפי
זה נאמר הדין שממזר תלמיד חכם קודם לו
[אמנם עדיין יש לעיין בעיקר תירוצו מהיכי
תיתי שנמנה כהן שלפעמים יצטרך לצאת
מירושלים אף שאסור לו לצאת סתם כן].

ונראה לומר בביאור טעמו של דבר שמותר לו
לצאת בשביל צורך מצוה, על פי מה שכתב
הר"ש סיריליאו (בכורים פ"ב ה"ג דף לה, א)
[וכן כתב השפת אמת (זבחים צז, א על התוס'
שם) מדעתו] שדין חובת לינה הוא כדי
להראות שאין המצוה נראית עליו כמשוי,
וכיון שכל חיוב הכהן גדול להיות בירושלים

7
במדרש (במדבר רבה שם יט, ו). [אמנם יש לעיין מכמה מקומות שמצינו שיש לפרה אדומה דין של חטאת, כגון בגמרא (עבודה זרה כג, ב; חולין יא, א). ויעויין בחידושי הגר"ח (מעילה ב, ה). ואין כאן המקום לדון בזה].

וצריך ביאור מהו גדר החילוק בין הפרות האדומות, מהיכי תיתי לומר שפרה אחת מכפרת ושאר הפרות רק מטהרות.

ב. והנה ידועים דברי הרמב"ם בפירוש המשניות (פרה פ"ג מ"ב) שכתב שמי שנטמא והוזה עליו אפר פרה מדרגתו בטהרה גדולה יותר מאיש שלא נטמא מעולם. וזה לשונו: "ולא עוד אלא שזה שהוזה עליו יש לו מעלה יתרה בטהרה לפי שהכתוב כבר גזר עליו שהוא טהור".

והקשו האחרונים מהא דאיתא בגמרא (ברכות כב, ב): "רב פפא ורב הונא בריה דרבי יהושע ורבא בר שמואל כריכו ריפתא בהדי הדדי א"ל רב פפא הבו לי לדידי לברוך דנפל עילואי ט' קבין אמר להו רבא בר שמואל וכו' אלא הבו לי לדידי לברך דנפול עילואי ארבעים סאה. אמר להו רב הונא הבו לי לדידי לברך דליכא עלאי לא האי ולא האי", ופירש רש"י שלא ראה קרי כלל. ומשמע מדברי הגמרא שמי שלא נטמא כלל נחשב יותר חשוב ממי שראה ונטהר, ולא כמו שכתב הרמב"ם שמי שנטהר מטומאה נמצא בדרגה יותר גבוהה.

ויש שתירצו [ובספר עולמות שחרבו (עמוד 31) הביא כן בשם האדמו"ר מסאטמר זצ"ל] שדברי הרמב"ם נאמרו רק על טומאת מת ולא

הקדוש ברוך הוא באותה שעה שאמרתי לך אמור אל הכהנים ואמרת לי אם נטמא במה תהא טהרתו לא השבתיך זו טהרתו ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת".

ויש לעיין מפני מה דוקא בנוגע לטומאת מת התכרכמו פניו של משה, ולא אמר לו הקב"ה מאומה על אופן הטהרה; ואילו על טומאת שרץ, מצורע, זב וכדומה נאמר לו מיד מהי דרך הטהרה.

עוד יש לעיין שהנה ידועים דברי הגבורת ארי (יומא ב, א ד"ה לעשות) שכתב: "לעשות אלו מעשה פרה לכפר אלו מעשה יום הכיפורים בשלמא כוליה קרא בפרה לא מתוקם לכפר כתיב ופרה לאו בת כפרה היא. קשה לי הא אמרינן בפרק ג' דמועד קטן (כח, א) אמר ר"א למה נסמכה פרשת מרים לפרשת פרה אדומה לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת אלמא פרה בת כפרה היא. ויש לומר הא דפרה מכפרת היינו דוקא פרה שעשה משה במדבר כדפרישית התם התוס' פרה מכפרת על מעשה העגל כדאמרינן במדרש משל לבן שפחה שטינף פלטרין של מלך אמר המלך תבוא אמו ותקנח צואת בנה והאי טעמא ליתא אלא בפרת משה שמכפרת על מעשה העגל שעשו דור המדבר אבל פרות דורות אינן מכפרות אמיד" [וכן כתב העמק שאלה (פרשת חוקת סימן קלג אות ב)].

והיינו שיש חילוק בין פרה שעשה משה רבינו שבה היה גם חלק של כפרה, לבין שאר הפרות. ובזה מיושב היטב מפני מה היה צריך להשאיר מאפרו של משה לעולם, כמבואר

8
זה גם מסלק ועוקר את הפגם של הטומאה ע"י שמקבל הטמא טהרה מיוחדת ונמצא שזהו מעלתם של כלל ישראל יותר מהגויים שנשארים עם פגם טומאתם לעד".

ויש לדקדק מפני מה אפר פרה נכתב כזכות מיוחדת, והלא היה אפשר לומר כן על כל אבות הטומאות [פרט לזבים, שבזה תיקנו חז"ל שהגויים ידונו כזבים], ואילו מדברי הגמרא משמע שבזכות אברהם אבינו זכו למשהו מיוחד והוא טהרת פרה אדומה.

ג. והנראה לומר שהנה יש לחקור בדין טהרת אפר פרה אדומה, אם ההזאה פועלת שפוקעת הטומאה שעליו או שזה מחדש טהרה חדשה על גבי האדם.

והנה אם נאמר שגדר הטהרה של אפר פרה הוא שעל ידו מסתלקת הטומאה, דברי הרמב"ם אינם מובנים, כיון שאז נמצא שהטהרה אינה נותנת דרגה יתירה לאדם, אלא רק מסלקת ממנו טומאה שהיתה עליו, אבל אם נאמר שזה מעשה טהרה חדש, אז אפשר לומר שכוונת הרמב"ם היא שהטהרה היא תוספת דרגה, שלאחריה מתעלה האדם יותר מאשר לפני שנטמא.

ולפי הצד השני שטהרת פרה אדומה מוסיפה דרגה באדם, מדויקים היטב הפסוקים ביחזקאל (לו, כה - כו) הנאמרים בהפטרות פרשת פרה: "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם. וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתֵן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסַּרְתִּי אֶת לֵב הָאָבֶן מִבְּשַׁרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר", שכוונת

על שאר אבות הטומאות, ובשאר אבות הטומאות ודאי שמי שלא נטמא עדיף ממי שנטמא ונטהר. וצריך ביאור מהי סברת החילוק בין הדברים.

ועוד יש לדון שהנה בגמרא (חולין פח, ב) איתא: "אמר רבא בשכר שאמר אברהם אבינו ואנכי עפר ואפר זכו בניו לשתי מצות אפר פרה ועפר סוטה, וליחשוב נמי עפר כסוי הדם, התם הכשר מצוה איכא, הנאה ליכא". ומבאר רש"י (ד"ה הנאה): "אבל באפר פרה איכא הנאה שמטהרו מטומאתו דאי לאו אפר אין לו טהרה עולמית".

ובספר משלחן רבי אליהו ברוך (כאן) כתב: "והקשה מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל מהמבואר בגמרא (נזיר סא, ב) דנכרי אינו בר קבלת טומאה כיון שאינו בטהרת פרה אדומה עיי"ש, וא"כ הרי בזה שנתחדש פרשת פרה אדומה לישראל בזה גופא נתחדש גם הטומאה, וא"כ מה זכות היא זו בשכר שאמר ואנכי עפר ואפר, הרי אדרבה אם לא היו מקבלים אפר פרה לא היו נטמאים כלל. אכן רש"י (סוטה יז, א) פירש ההנאה שבא גם לזכות את ישראל ממעשה העגל, ולפי זה אתי שפיר.

ותירץ שהגם שלא נאמרו בגוי דיני טומאה מכל מקום את עיקר הפגם של טומאה יש לו ורק דאינו מצווה לנהוג בניהוגי דינים הנוהגים בטומאה, והטעם שאינו בדיני הטומאה הוא כיון שאין הגוים בני טהרה שאינם ראויים לאפר פרה. ומעתה זכות היא לישראל דניתן להם אפר פרה, שעל ידי זה לא זו בלבד שנטהרים מדיני הטומאה אלא שדבר

לרוב ענוותנותו". ולכאורה קשה, מה ענין אפר פרה להשגת רוח הקודש, וכי כל אדם טהור מטומאת מת זוכה לרוח הקודש. ולפי דברינו מיושבים הדברים היטב, שאדם המכין את עצמו לקבלת רוח הקודש [כמבואר בשער רוח הקודש באריכות], אם נוסף לזה טהרת אפר פרה אדומה, מגיעה השגתו עד להפליא [אמנם בעיקר דברי החיד"א, יש להעיר מדברי רבינו חיים ויטאל (שער המצוות, פרשת שמות, ד"ה ושאלתי למורי) שכתב: "ושאלתי למורי ז"ל [רבינו האר"י] שהרי ראינו דורות הראשונים שהיו משתמשים בשמות כנודע, וכו'. והשיב לי כי הם היו נטהרים באפר פרה, וכו', אבל עתה, אנו כולנו טמאים לנפש אדם, ואין לנו רשות להשתמש בהם". ומשמע שלא היה להם אפר פרה. ואולי סבר החיד"א כמו התירוץ השני שאמר רבינו האר"י ז"ל כמבואר שם, או שסבר החיד"א שברוב ענוותנותו העלים רבינו האר"י ז"ל ענין זה מתלמידו, אף שהוא עצמו היה טהור מטומאת מת].

ד. והנה החילוק הגדול בין שאר אבות הטומאות לטומאת מת הוא שכל הטומאות באות על ידי מעשה האדם, או בהנחת השרץ באותו מקום, או בראיית מראה טומאה היוצאת מגוף האדם; ואילו טומאת מת היא טומאה הבאה לאדם אף בלא מעשה מצידו, ורק כלפי טומאה זו נאמר בתורה (במדבר ו, ט): "וְכִי יָמוּת מִת עָלָיו בְּפֶתַע פְּתָאִם" [ואף ששם מדובר על נזיר שמותר להיטמא לשרץ, אך הלשון פתאום שמשמעו טומאה בלא מעשה מצד האדם, נאמרה בתורה רק בטומאת מת].

הפסוקים היא שכיון שהקב"ה יזרוק עלינו מים טהורים אזי מיד תפעל אותה הזאה ויהיה לנו לב חדש, דהיינו אותה דרגה חדשה שנתבארה ברמב"ם.

וזהו טעם החילוק בין טהרת פרה לשאר טהרות, שרק כלפי טהרת פרה כתב הרמב"ם שמי שנטהר עדיף יותר ממי שלא נטמא, משום שבאמת יש חילוק בין שאר הטהרות שנעשות על ידי סילוק הטומאה, לבין אפר פרה שאינו רק סילוק טומאה אלא יש טהרה חדשה שפועלת על האדם.

ולפי דברינו אתי שפיר שכלפי שאר טומאות היה ברור למשה שכשם שבאה על האדם טומאה, כך היא יכולה להסתלק, אבל טומאת מת היא כל כך חמורה ועל כן חשש משה שלא יהיה אפשר לסלקה מהאדם. ובאמת כן הוא שאין אפשרות לסלקה רק ליתן טהרה חדשה כמו שביארנו. לכך לא נתקררה דעתו עד שהגיע לפרשת פרה אדומה.

ומבוארים היטב דברי הגמרא בחולין, שבזכות אברהם אבינו זכו ישראל לאפר פרה. כלומר, שבזכות אברהם אבינו זכו ישראל לטהרה מיוחדת שהיא תוספת טהרה הניתנת על האדם.

ואפשר לומר שזו כוונת החיד"א (מדבר קדמות מערכת א אות כו) שכתב: "ואני בעניותי פשיטא לי דרבינו האר"י זצ"ל היה נטהר באפר פרה על יד אליהו זכור לטוב ואז נחה עליו רוח הקודש להפליא, והגם כי לא ראיתי כתוב רמז מזה ולא שמעתי, לבי אומר לי שהרב ז"ל היה מעלים הדבר העלם נמרץ

מהגאון רבי צבי כהן שליט"א

ה) מחשבת פיגול באופן שאינו נותר

ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פיגול יהיה גו' (ז יח)

בגמ' (זבחים נו ב) איתמר, המחשב לאור שלישי (פרש"י, בשחיטת שלמים על מנת לאכול מן הבשר לאור שלישי ליל שני לזביחה), חזקיה אמר כשר (דלא הוה חוץ לזמנו), רבי יוחנן אמר פסול. חזקיה אמר כשר, דהא לא אינתיק לשריפה (מזמנו לגמרי, ולהיות זמן שריפתו עכשיו עד צפרא, כדתיניא לקמן בשמעתין), רבי יוחנן אמר פסול דהא אידחי ליה מאכילה ע"כ.

ולכאורה צ"ב טעמו של חזקיה שהמחשב לאור שלישי כשר ואינו פיגול, והרי חשב לאכול מחוץ לזמן אכילתו, ואף שבזמן זה עדיין אינו נחשב נותר אבל הרי נפסל כבר מאכילה. ומצינו בזה כמה דרכים.

א. בפשטות מבואר מכאן, שמחשבת פיגול אינה מפגלת את הקרבן, אא"כ חשב לאכול בשר שנפסל באיסור נותר, ולכן כשחישב לאכול באור שלישי כיון שלדעת חזקיה ל"ה נותר אי"ז פיגול. וגם ר' יוחנן לא פליג, אלא משום דלדעתו הוה נותר בליל שלישי כמבואר בהמשך הגמ' שם. וכן ביאר הגרי"ז (הובא במנחת אברהם כט א).

ועי' בקר"א (ד"ה ר"י אמר) שלמד מזה לענין המחשב בקרבן פסח לאוכלו לאחר חצות, לכו"ע לא הוה פיגול, כיון שאינו נעשה נותר עד הבוקר (עי' בזבח תודה ספ"ה דזבחים), וכל דלא מיקרי נותר אין מחשבין עליו, וכ"כ בטורי אבן (מגילה כא א). והקר"א הביא שכן מפורש בתוספתא (פסחים ספ"ה) שהפסח אינו נאכל אלא עד חצות "ואין חייבין עליו משום נותר ואין מחשבה פוסלת בו משום פיגול עד שיעלה עמוד השחר", הרי שתלוי זה בזה, וכיון שאינו נותר אין מחשבה זו מפגלת.

ומאידך מבואר בתוספתא (פסחים פ"ד) שהמחשב לאכול את הפסח ביום ארבעה עשר אין זה נחשב פיגול והקרוב כשר, אע"פ שחשב

וממילא אפשר להבין את עומק דברי הרמב"ם שחילק בין שאר אבות הטומאות לבין טהרת פרה אדומה. לא יתכן שאדם המטמא את עצמו בכוונה יהיה עדיף ממי שאינו מטמא את עצמו [ואין זה נוגע לדברי הרמב"ם בשמונה פרקים (פרק ו)]. ואין כאן המקום לדון בזה.

השתא דאתינן להכי ניתן לומר שהטעם שלא נגלה למשה מיד טהרת פרה אדומה הוא לפי שבזמן מתן תורה התבטלה גזירת מיתה שהוטלה על אדם הראשון, כמבואר בגמרא (עבודה זרה ה, א), ורק אחר שחטאו בעגל חזרה טומאת מת והפכה להיות הלכה הנוגעת למעשה, ועל כן הפרה הראשונה שעשה משה היה בה את חלק הכפרה, שהיו ישראל שבאותו הדור צריכים כפרה, אבל לשאר דורות שלא היו באותו מעמד לא צריך את חלק הכפרה שבפרה אלא רק את הטהרה שבה [אף שניצוץ מחטא זה שייך בכל הדורות, כמו שכתב רש"י (שמות לב, לד) ומקורו בפסיקתא זוטריתא (שם), אך כוונת הדברים היא שאותו סיבה של חטא תמשיך בכל הדורות, אבל וודאי שהחטא עצמו נעשה על ידי בני אותו דור בלבד], ומבוארים דברי הגבורת ארי והעמק שאלה.

[ואולי לפי זה אפשר לבאר מפני מה מי פרה נפסלים בהיסח הדעת (יעויין רמב"ם פרה אדומה י, ב ובראב"ד שם ובכסף משנה), כיון שעיקר חטאם של ישראל בחטא העגל היה על ידי היסח הדעת. ויעויין ברש"ר הירש (במדבר יט, כב עמוד שמח מהדורת פלדהיים) שביאר באופן אחר].

ולכן נראה (וכ"מ בדם זבחים ובאתון דאורייתא שם), שלעולם אין צריך שיהיה בבשר פסול 'נותר' כדי שיחול עליו פיגול, ומה שסובר חזקיה שהמחשב לאור שלישי אינו פיגול, היינו משום שצריך שיחול בו פסול מחמת מה שעבר עליו זמנו, ואין נפק"מ אם הפסול הוא נותר או לינה או ששקעה עליו החמה, אלא כל שחישב לאכול דבר שחל עליו פסול בחפצא מחמת זה שעבר זמנו הוה ליה פיגול.

ולפי"ז הדין נותן שהמחשב לאכול את הפסח לאחר חצות, כיון שחל עליו פסול ומטמא את הידים, הוה ליה פיגול (וכ"ד הצ"ח ברכות ט א ועי' בהגהות הרעק"א שם), אלא שאפשר שלא יחשב פיגול מטעם אחר, לפי מה שביאר הגרי"ז (זבחים ט א) בשם הגר"ח, שאיסור אכילת הפסח לאחר חצות אינו מדין הקרבן, אלא הוא דין במצות אכילת קרבן פסח, וכמו שאינו נאכל אלא צלי כך אינו נאכל אלא עד חצות, וביאר בזה את דברי התוספתא דלעיל שאין פסול נותר לאחר חצות ואין מחשבה מפגלת בו, והיינו מטעם זה דמדיני הקרבן הרי הוא כשר עד הבוקר ע"ש.

ולכן כתבו התוס' שהמחשב לאכול קדשים לאחר חצות הוה פיגול מדרבנן, כיון שמדרבנן חל בו פסול במה שעבר זמנו (ובאתו"ד שם הוכיח מזה שמדרבנן יש פסול בחפצא ולא רק בגברא, והיינו משום שצריך שיחול פסול בגוף הקרבן וכנ"ל). ומאידך המחשב לאכול את הפסח ביום י"ד אינו פיגול, כיון שלא חל בו שום פסול ופשוט.

אך לפי"ז הדר קושיית העולת שלמה לדוכתא, שהקשה על מש"כ התוס' שאפשר לפגל בשליל (אילו היה ראוי לאכילה), והרי בשליל לא חל פסול של נותר בחפצא ולמה יחול בו פיגול. ובשלמא אי הפיגול תלוי בשם נותר, י"ל שהוא סימן בעלמא שעבר עליו זמנו וכיון שחל דין נותר על הבשר ממילא אף השליל מפגל, אבל לפי הנ"ל שפיגול אינו תלוי באכילת נותר אלא באכילת דבר שנפסל מחמת שעבר זמנו, א"כ בשליל הרי לא נפסל.

ג. והנה בגמ' (זבחים כט א) איתא שמחשבת חוץ למקומו פוסלת דוקא במקום המשולש, ופרש"י

לאוכלו מחוץ לזמן אכילתו, ומוכח מזה ג"כ שאין מחשבה מפגלת אלא כשהוא נותר ולא כשחישב לאוכלו מקודם זמנו, וראה באתון דאורייתא (כלל י"ד"ה עוד נלענ"ד) מש"כ בזה ע"פ דרכו.

עוד מצינו באחרונים (עי' רש"ש ודם זבחים נו א) שתירצו עפ"ז את קושיית התוס' (שם ד"ה מנין) למה צריך פסוק לפסול דם ששקעה עליו החמה, תפול"ל שא"א לזורקו בלילה דבעינן ביום צוותו, ולמחר הרי כבר נפסל בלינה, ולהנ"ל י"ל דנפק"מ להא דתניא קדשים הנאכלים ליום אחד מחשבין בדם משתשקע החמה, והיינו רק משום שהדם נפסל בשקיעת החמה, אבל אם לא היה בו פסול אלא שא"א להקריבו, אין החשיבה עליו פוסלת, וכמו במחשב לאור שלישי שאינו פיגול.

ובעולת שלמה (לה א) הקשה עפ"ז, על מש"כ התוס' שם שהמחשב לאכול שליל חוץ לזמנו לא הוה פיגול כיון שאינו ראוי לאכילה, וקשה דתפול"ל שאין איסור נותר בשליל, ומטעם זה אין מחשבת אכילתו מפגלת וכנ"ל. ויש שתירצו שאין דין דוקא לחשוב על אכילת נותר, אלא שאינו נחשב חוץ לזמנו כל זמן שאין עליו כרת מדין נותר, וא"כ באופן שהבשר בנותר הרי כל הבהמה נחשבת מחוץ לזמן אכילתה, והיה ניתן לחייב אף אם אכל על השליל שאין עליו נותר.

ב. אך עיקר היסוד לכאורה אינו מובן, שהרי בדם ובאימורים לא שייך פסול נותר אלא פסול לינה ובכ"ז שייך בו פיגול (וגם בשקעה עליו חמה יש בו רק פסול דילפי' מקרא אחרינא עי"ש), וא"כ מהיכ"ת לחלק בין הבשר שאין דין פיגול נוהג בו אלא באופן שנפסל בנותר, לבין דם ואימורים שאפשר לפגל בהם אפי' בפסול אחר.

ובקר"א שם הקשה עוד מדברי התוס' (מנחות כ ב) שהמחשב לאכול קרבן לאחר חצות הוה פיגול מדרבנן, שכיון שאסרו חכמים לאכול את הקרבן לאחר חצות הו"ל כמחשבת חוץ לזמנו מדרבנן, וקשה הרי בודאי אין בקרבן איסור נותר אפי' מדרבנן אלא שאסרו לאכול בזמן זה (ולא עדיף מפסח לאחר חצות) ואמאי חשיב פיגול.

דם זבחים דייק מלשונו שפטור דוקא מקרבן, אבל במזיד לוקה עליו כמו בשאר קדשים פסולים משום לא תואכל כל תועבה ע"ש, וא"כ אמאי סובר חזקיה שאין מחשבה לאור שלישי מפגלת כיון שחל בו פסול ולוקים עליו (לפי משנת שאי"צ שיחשב נותר וסגי במה שנפסל). וע"כ שאינו תלוי כלל בשם פסול, אלא אי חשיב שעבר זמנו או לא, וכיון שאין עליו קרבן לא אינתיק ליה מזמנו לגמרי, אף שנפסל כבר.

ומיושב בזה ד' דיבורי התוס': א. מה שמבואר מדבריהם שמחשבת אכילת שליל יכולה לפגל אף שאין בו פסול נותר, כיון שעכ"פ אינתיק ליה מזמנו לגמרי, ואי"צ שיחול שום פסול בכדי שיתפגל. ב. משה"ק התוס' למ"ל קרא שדם ששקעה עליו חמה נפסל, ולא תירצו כדברי האחרונים שנפק"מ שמחשבין על הדם משקיעת החמה, דלשיטתם אין הדבר תלוי כלל בפסול אלא אי עבר זמנו. ג. מה שסוברים התוס' שבחישב לאכול לאחר חצות הוה פיגול מדרבנן, כיון שמדרבנן אינתיק ליה מזמנו. ד. נידון התוס' בחישב לזרוק את הניתנים למטה למעלה או להיפך אי הוה פיגול, אף שאין בו פסול של יוצא, משום שאי"צ כלל שיחשוב על אכילת פסול, לא בחוץ לזמנו ולא בחוץ למקומו.

[והנה ראיתי במנחת אברהם שם, שכתב לדון בחישב לאכול בשר בזמנו או במקומו, באופן שהאכילה תהיה פסולה אך לא מצד האכילה עצמה שתהיה מחוץ לזמנה או למקומה, אלא מצד פסול שחל עליה מכבר, וכגון בחישב לאכול קדשים קלים בירושלים לאחר שיצאו מירושלים קודם זריקה (למ"ד שנפסל), האם נפסל במחשבה זו עי"ש.

ולכא' גם להשיטות שצריך לחשוב על בשר פסול, אין הכוונה שצריך לחשוב על דבר שחל בו פסול, אלא צריך לחשוב על חוץ לזמנו או למקומו, והפסול יוצא או נותר הוא רק תנאי בעלמא ולא שזהו גדר המחשבה. וראיה לדבר, שהרי מחשבת פיגול פוסלת הן בבשר שנפסל בנותר והן בדם שנפסל בלינה, וכי יש שני דינים בפיגול, או שנפסל בנותר או שנפסל בלינה. וע"כ שדין הפיגול אינו קשור לסוג הפסול, אלא הענין לחשוב

לאפוקי אם חישב לאכול בהיכל שאינו נפסל ע"ש, ותמה הגרי"ז (הובא במנח"א שם) דלכא' כשם שמצינו במחשבת חוץ לזמנו שאינו מפגל א"כ חושב לאכול נותר, ולכן סובר חזקיה שהמחשב לאכול לאור שלישי כשר, א"כ לכאורה הוא הדין במחשבת חוץ למקומו שצריך לחשוב על אכילה במקום שנפסל ביוצא, וא"כ מה היה הו"א שמחשבה לאכול בהיכל יחשב חוץ למקומו, והרי אין שם פסול יוצא.

וכן הקשה גם ע"ד התוס' (שם ד"ה למקום) שהקשו שהמחשב לזרוק את הניתנים למעלה למטה או להיפך יפסל מדין מחשבת חוץ למקומו עי"ש, והרי אין בזה פסול של יוצא והיאך יחשב כמחשבת חוץ למקומו לפוסלו.

ובאמת יל"ע בגוף דברי הגמ', שפליגי חזקיה ור' יוחנן במחשב לאור שלישי דלחזקיה כשר כיון דלא אינתיק לשריפה, ור"י אמר פסול דהא אידחי ליה מאכילה, ואח"כ נחלקו באוכל לאור שלישי, דחזקיה אמר פטור מה"ט דלא אינתיק לשריפה ור"י אמר חייב כיון דאידחי ליה מאכילה. ולכאורה הרי המחלוקת הראשונה תלויה במחלוקת השניה, דלחזקיה שאין בו פסול נותר ממילא לא הוה פיגול, ולר"י שנחשב נותר ממילא הוה פיגול, וא"כ היו צריכים קודם לחלוק בדין אכילה לאור שלישי, ורק אח"כ על המחשב לאור שלישי.

ד. ולכן י"ל לולא דברי האחרונים, שבאמת מחשבת פיגול הוא אפי' אם לא חשב כלל על אכילת בשר שנפסל, ואין צריך שום פסול כדי להחיל עליו פסול. והא דס"ל לחזקיה שאינו פיגול הוא משום שבאור שלישי אינו נחשב לגמרי חוץ לזמנו כיון דלא אינתיק עדיין לשריפה, והוא סימן שעדיין הוא קצת בכלל זמנו.

וכ"ה לשון רש"י 'דלא אינתיק ליה מזמנו לגמרי' ולהיות זמן שריפתו כו', ומשמע שטעמו של חזקיה אינו שאין בו פסול נותר אף שהוא חוץ לזמנו, אלא שאינו נחשב חוץ לזמנו כיון שעדיין לא אינתיק לשריפה.

וקצת ראיה לזה, מהא דכתב רש"י שם שהאוכל לאור שלישי פטור "מקרבן שגגת נותר", ובספר

קריב ברישא ואי בעי מוספין מקריב ברישא, רש"י, והתניא מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תי"ל וערך עליה העולה, ואמר רבא העולה עולה ראשונה, אלא פשיטא דלית ליה (אלא או לתמידין או למוספין) וכו', ע"כ, הרי דבדלית ליה לתרויהו ליכא לדין העולה עולה ראשונה. (ובמנחת אברהם עמד בזה דמבואר בזה חידוש דאע"ג דאפשר להקריב התמיד, אי הדין להקריב המוסף חשיב דליכא תמיד).

וכן מבואר שם בסוגיא דאמרי פשיטא תמידין עדיפי דהוי"ל תדיר ומקודש, ולכאוי הא בלאו האי טעמא הא דינא הוא דהעולה עולה ראשונה, אכן אי נימא דבדליכא תמיד ליכא להאי דינא, שפיר בעינן טעמא להעדיף התמיד משום דתדיר (עי' להלן מד' הגרי"ז).

ותמוה א"כ לדי' האוה"ח שכי' דאין מציאות לעבודת בית אלוקינו להקריב קרבן מהקרבנות והמנחות והקטורת בלא שיקדם להם התמיד, והלא בדליכא תמיד ליכא לדינא שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר.

ובשפת אמת (זבחים פט, א בהגה מחתנו) הק' כזאת ע"ד האוה"ח, מהא דאיתא בערכין יא, ב יב, א דאמרי' שהיה שירה על הקרבן בזמן החרבן בטי' באב ומקשינן אילימא דעולת חובה מאי הואי והא בי"ז בתמוז בטל התמיד, ומשני בעולת נדבה (ואיתרמי להו בן בקר שאין ראוי לתמיד וראוי לעולת נדבה, רש"י), ולכאורה תמוה איך הקריבו עולת נדבה הא אין לך דבר קודם לתמיד של שחר, ובטל התמיד כבר מי"ז בתמוז, ואשר חזינן דבדליכא תמיד ליכא לדינא שלא יהא קרבן קודם לתמיד של שחר. ותמוהין די' האוה"ח שכי' דא"א להקריב הקרבנות בלא התמיד, [ופי' דלכך בזמן המצור הוצרכו לתת אף קופה מלאה דינרי זהב בעד כבש אחד].

ובסי' מנחת אברהם (מנחות שם ובשיעורים ליומא הנד' בסי' מבית לפרוכת) הוכיח כן מד' הראב"ד סופ"ק דתמיד, שהק' בהא אמרי' דשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות היכל פסולין משום דבעי פתח אהל מועד, דתיפו"ל דפסולין משום שהקריבן קודם תמיד של שחר, וכי לתרץ וז"ל, דהאי דאמרי' שאין לך דבר קודם לתמיד של שחר היינו בזמן שהיה תמיד של שחר קרב, אבל בזמן שלא היה יכול להיות קרב כגון בימי אריסטובלוס בעבור זה לא היו מניחים שלמים מליקרב, וא"י למ"ד בפ"ק דחגיגה דעולת תמיד לא קרבה בסיני ואעפ"כ שלמים הקריבו, וקמ"ל שאם שחטום קודם פתיחת ההיכל פסולין, עכ"ל, ועיי"ש עוד מה שתי.

על אכילה חוץ לזמנו באופן שחל בו פסול, ולכן לא אכפ"ל איזה פסול חל עליו מחמת שעבר עליו זמנו, אם נותר או לינה.

וממילא בנד"ד שחשב לאכול בשר במקומו, אלא שחל בו פסול יוצא מקודם לכן כשיצא הבשר ממקומו קודם זריקה, פשיטא שלא שייך בו פיגול וק"ל.

***

מהגאון בעל גינת אגוז שליט"א

(ו) שלא יהיה דבר קודם לתמיד של שחר

צו את אהרן (ו, ב)

א) כ' אוה"ח ברש"י הביא מתורת כהנים, אין צו אלא זירוה מיד ולדורות, אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס.

הק' לבאר מהו החסרון כיס, וז"ל, ועוד נראה כי חסרון כיס הוא לצד שמצות עולת תמיד עשה בה הכתוב דבר גדול דכתיב (פס' ה) ובער עליה הכהן וגוי' וערך עליה העולה, ותי"ר בתו"כ מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תי"ל עליה העולה, ע"כ, ותניא בתוספתא דפסחים (פ"ד) כל הקדשים שהקריבו קודם תמיד של שחר וכו' פסולים וכו', ע"כ, הא למדת אם אין עולה כל הנעשה קודם לה פסול, ומזה ישתלשלו דברים רבים שיש בהם חסרון כיס וכו', גם משכח"ל שיהיה זמן שלא היה להם כבשים להקריב בזמן שהיתה ירושלים במצור, ואין מציאות לעבודת בית אלוקינו להקריב קרבן מהקרבנות הבאים משאר בעלי חיים והמנחות והקטורת, וצריכין ישראל לתת ממון רב בכבש, לצד שאין מציאות להקריב עד שיקדים, וכן תמצא (בי"ק פב, ב) שהיה משלשלין להם קופה מלאה דינרי זהב בעד כבש אחד ואין לך חסרון כיס גדול מזה, ואולי שאם לא היה העיכוב הנזכר לא היו נותנים כל הפלגה בכבש אחד בכל יום, ובפרט מנכסי גבוה, עכ"ל.

ב) ותמה עליו בכלי חמדה מגמרא ערוכה במנחות מט, א דמבואר להדיא דקרא עולה ראשונה היינו בדאיכא קרבן תמיד לענין להקדימו לשאר קרבנות, אבל בדליכא תמיד לא שייך האי קרא, ומקריבין בלא תמיד, דהכי איתא שם, בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב חסדא ציבור שאין להם תמידין ומוספין אי זה מהן קודם וכו', א"ל תניתיה התמידין אין מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את התמידין ולא המוספין מעכבין זה את זה, היכי דמי, אילימא דאית ליה ולקדם (דאי בעי תמידין

משום דינא שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר. ובמנחות תני התוס' בתירוץ קמא דשמא בלילה כיון דאכתי לא מטא זמן תמיד, קרא לא איירי בהכי, והיינו דבלילה דלאו זמן התמיד הוא אינו בכלל דינא שלא יהא דבר קודם לתמיד.

וכ"כ הריטב"א יומא שם להשיג ע"ד התוס' וז"ל, וכי מעיינת בה שפיר לא קשיא כולי האי, דלא שייך למיפסל משום דבר הקרב קודם לתמיד של שחר אלא כשהגיע זמן התמיד, אבל זו שנמלקה מבעוד לילה לא שייך בה האי טעמא, עכ"ל. וכ"כ ע"ד התוס' בגבורת ארי (שם) דבלילה שאינו זמן התמיד לית לן בה, ובחזו"א מנחות ס"י ל"ג סק"ח. [ועי' שפ"א יומא שם].

אכן דעת התוס' יומא וכן בהמשך דבריהם במנחות מבואר דס"ל דאף בלילה שאינו זמן הקרבת התמיד איכא להאי דינא שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר.

ונראה לומר דמתלי בזה מה שאמר הגרי"ז דאחר שעבר זמן הקרבת תמיד של שחר בדי' שעות או בחצות, ליכא להאי דינא שלא יקרב דבר קודם לתמיד, דלדעת הראשונים דבלילה שאינו זמן התמיד ליכא להאי דינא, י"ל דה"נ לאחר זמן הקרבתו, (אמנם י"ל דלילה עדיף בזה, ויל"ע). אכן לדעת הראשונים דס"ל דאף בלילה שאינו זמן הקרבת התמיד איכא להאי דינא, א"כ אין לחלק בין שעת הקרבתו ללאחר שעת הקרבתו, וכל היום והלילה איכא להאי דינא שלא יקרב דבר קודם לתמיד של שחר, וכך נקט האוה"ח.

ובביאור יסוד הדברים אי הוי עיכוב אף שלא בשעת הקרבת התמיד, או דאינו אלא בשעת הקרבת התמיד, נראה בעז"ה, דהנה בדעת הגרי"ז מבואר דנקט דיסוד הדין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר דילפי' מוערך עליה העולה דהעולה עולה ראשונה, היינו דין קדימה דתמיד, ולהכי כשעבר שעת הקרבת התמיד, דתו אין שייך להקריבו, למה יעכב דין הקדימה שלו את הקרבת הקרבנות, ושפיר מקריבין שאר קרבנות אף אם לא הוקרב התמיד, דאין זה אלא דין קדימה של התמיד.

וכן יל"פ השיטות דבלילה ליכא להך דינא, דכיון שאינו זמן הראוי להקרבת התמיד, ולא שייך להקדימו להקרבתו, ליכא להך דינא ואינו מעכב כלל. [אכן בשיטתם י"ל דבלילה עדיף מהיכא שעבר זמנו ביום שלא נאמר כל הך עיכובא רק על קרבנות היום שתהא העולה ראשונה, ועי' שפ"א יומא שם].

אולם הני שיטות דס"ל דדינא של יהא דבר קרב קודם תמיד של שחר שייך אף בשעה שאינו ראוי

ומבואר להדיא בדברי הראב"ד דהיכא דליכא תמיד ליכא לדין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר.

והנה בכתבי הגרי"ז למנחות שם הק' בהא דקאמר פשיטא תמידין עדיפי דהו"ל תדיר ומקודש, דאמאי לא נקט טעמא משום דהעולה עולה ראשונה. והובא שם שאמר אחד להגרי"ז להוכיח דבדליכא תמיד ליכא לדינא דהעולה העולה ראשונה מהך דערכין שהקריבו עולת נדבה אחר י"ז בתמוז שבטל התמיד. ואמר מרן הגרי"ז די"ל דכל האי איסור להקריב קודם תמיד של שחר היינו בזמן הקרבת התמיד, אבל לאחר ד' שעות או לאחר חצות דכבר לא הוי זמן הקרבת התמיד של שחר, י"ל דליכא איסורא. וכן בהיא דערכין י"ל דהקריבו העולת נדבה אחר זמן הקרבת תמיד ש"ש. ולפי"ז יש לפרש הא דקאמר תמידין ומוספין אי עדיף היינו להקריב המוסף אחר זמן הקרבת התמיד.

ובזה ביאר הא דדחינן שם אדינא דהעולה עולה ראשונה, אלא בדלית ליה, דהיינו דלית ליה ויעבור זמן התמיד, ותו ליכא לדינא דהעולה עולה ראשונה, ושפיר מצי להקריב המוספין בלא תמיד קודם.

והנה לפי"ד מרן הגרי"ז הרי יש ליישב היטב די' האוה"ח ממה שתמהו עליו הכלי חמדה ושפ"א מכל הנך דמבואר דבדליכא תמיד ליתא לדינא שלא יהא דבר קודם לתמיד, די"ל דאיירי לאחר זמן הקרבת התמיד, ורק אז שרי להקריב קרבנות בלא תמיד קודם להן.

אכן כד מעיינינן, הלא בדעת האוה"ח מוכח ומבואר דלא ס"ל למה שאמר מרן הגרי"ז דאחר זמן הקרבת התמיד בדי' שעות או בחצות, שרי להקריב שאר הקרבנות בלא שהוקרב תמיד של שחר, שהרי כ' להדיא שאין מציאות לעבודת בית אלוקינו בלא הקרבת התמיד, וכי דרק משום עיכוב זה היה עליהם בזמן המצור לתת ממון הרבה כ"כ בכל יום, ואילולי זאת לא היו נותנים כל הפלגה בכבש אחד בכל יום ובפרט מנכסי גבוה. הרי דנקט דליכא עבודת בית המקדש כלל, ולא רק בשעת הקרבת התמיד.

והנה יסוד הנידון בזה אם הדין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר נאמר רק בשעת הקרבת התמיד, או אף שלא בזמן הקרבתו ואף שא"א להקריבו מעכב דין זה, נראה בס"ד דתלי בפלוגתת ראשונים, דהנה בתוס' יומא כט, א ובתוס' מנחות מט, ב הק' אהא דאמרי' עולת העוף שנמלקה ומנחה שנקמצה בלילה תצא לבית השריפה, ותיפו"ל משום דקרבו קודם תמיד של שחר, ויפסלו

אחר הקרבן תמיד ש"ש, מ"מ בדליכא אין הקרבנו מעכבת.

ו) אכן הנה נפקותא איכא בין הנך תרי אנפי, דלהביאור דהוי רק דין קדימה בהתמיד, אי"כ כל שלא יוקרב התמיד מאיזה סיבה שתהיה, אם משום שאין לפנינו קרבן ואם משום שאין זה זמן הקרבנו, הרי אין לעכב הקרבת הקרבנות משום דין קדימת התמיד, דודאי אינו אלא בדאיכא תמיד להקריבו דאז דינו ליקדם.

אמנם להביאור דהוי דין וסדר בהקרבת שאין להקריבם אלא אחר הקרבת תמיד של שחר, ונתבאר דלפ"ז הא דבדליכא לתמיד לא קפדינן על הקרבת הקרבנות בלאו תמיד, דאינו מעכב אלא היכא דיכול סדר ודין זה להתקיים וכמשי"נ, אכן ודאי דמתלי תלי אם יכולין להקריב התמיד באיזה אופן אם ע"י המתנה או להוציא הוצאות להביא תמיד, ורק בשאין אפשרות להקרב התמיד בשום אופן י"ל דאינו מעכב, וכהך דנאבדו האימורים דהיכא דאין אפשרות להתקיים דין המתיר שרי אף בלא קיומו ואינו מעכב.

ומדאתאן להכי יש לפרש ד' האוה"ח ולהאירם באור יקרות, דהנה נתבאר לן בדעתו דס"ל דהוי עיכוב אף שלא בשעת הקרבת התמיד, וכמבואר בלשונו דהוי עיכוב גמור, ונתבאר לן בס"ד דלהנך שיטות דס"ל הכי היינו דסברי דהדין שלא יקדם דבר להקרב התמיד הוי דין סדר בהקרבתו, וא"כ הרי אין להתיר הקרבת קרבנות בלאו התמיד רק בשאין אפשרות בעולם שיקויים הסדר ודין הקרבנות וכמשי"נ, ואשר זהו שכי האוה"ח וז"ל, שיהיה זמן שלא היה להם כבשים להקריב בזמן שהיתה ירושלים במצור, ואין מציאות לעבודת בית אלוקינו להקריב קרבן וכו', וצריכין ישראל לתת ממון רב בכבש, לצד שאין מציאות להקריב עד שיקדים, עכ"ל, היינו דנקט דנתינת ממון רב אכתי חשיב דאיכא תמיד, וכמשי"נ דרק בשאין אפשרות אין עיכוב שיתקיים הסדר ודין הקרבנות, וכיון שיכולים לתת ממון ולהביא קרבן התמיד הרי הקרבנו מעכבת עבודת בית אלוקינו, [ואף בשעה שאין התמיד ראוי להקרב וכמשי"נ], וע"כ צריכין לתת כל הפלגה בכבש אחד להקריב התמיד, כדי שיוכלו להקריב שאר הקרבנות כולם שדינם להקרב אחר התמיד.

והיינו דאמנם מצד עצם קרבן התמיד כ' האוה"ח בסו"ד דאולי אי"צ ליתן כל הפלגה בכבש אחד כל יום, אכן מ"מ חשיב דאפשר להביאו, ושוב מעכבת הקרבן כל הקרבנות. אולם להני דס"ל דאי"ז אלא דין קדימה דתמיד, אי"כ כיון דמשום התמיד אי"צ

להקרבת התמיד, נראה דס"ל דלאו דין הקדמה בהתמיד נאמר בזה, רק דין וסדר בהקרבתו שיקרבו אחר התמיד, וכמבואר כן בד' הרמב"ן בסה"מ (שכחת העשין מצוה יא) וז"ל, שנצטוינו להקריב כל הקרבנות הבאים בנדבה או בחובה בין שני התמידין לא קודם תמיד של שחר ולא אחר תמיד של בין הערבים וכו', עכ"ל, ומבואר דהוי דין וסדר בהקרבתו שיקרבו בין תמיד של שחר לתמיד של בין הערבים, ולא דין הקדמת תמיד של שחר הוא. [וע"י מגילת אסתר שם שכי שהרמב"ם לא מנאה דאי"ז מצות עשה אלא איסור עשה, עיי"ש, וראיתי לג"א שביאר דעת הרמב"ם שאי"ז שייך למנון המצות, דאי"ז אלא דין מדיני הקרבנות, שדינם והכשר הקרבתם כשיקרבו בין שני התמידין]. ולהכי אף בשעה שאין ראוי להקרב התמיד, איכא לדינא שלא להקריב הקרבנות רק אחר שהוקרב התמיד, שכך הוא דין הקרבנות. וזהו שכי האוה"ח שאין מציאות לעבודת בית אלוקינו בלא הקרבת התמיד.

ה) והנה הך מילתא שכי הראב"ד וכן פשטות הסוגיא דמנחות וערכין בדליכא תמיד ליכא עיכוב משום שלא הוקרב התמיד, הנה אי מפרשינן הדין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר דאינו אלא דין קדימה בהתמיד, הרי מבואר היטב הא מילתא, דכיון שאין קרבן תמיד ליכא עיכוב להקרב שאר קרבנות, לפי שאי"ז אלא דין קדימה בהתמיד.

אכן אף אי נימא דהוי דין וסדר בהקרבתו להקרב אחר תמיד של שחר, י"ל דמ"מ בדליכא תמיד להקריבו לא נאמר העיכוב שיהא תמיד קודם להקרבתו, שאי"ז אלא דין סדר בהקרבתו בדאיכא תמיד, אולם בדליכא תמיד שאין יכול סדר זה להתקיים לא נאמר עיכוב שלא יקרבו הקרבנות, וע"י.

וביותר ראיתי בס' מנחת אריאל שהביא דוגמא לזה שמצינו אף במידי דהוי מתיר שאינו מעכב בשאין יכול להתקיים, דהנה קיי"ל דאסור לאכול הבשר קודם הקטרת אימורים ואפ"ה כי נאבדו האימורים מותר לאכול הבשר, ובהא דאסור לאכול קודם הקטרת אימורים איכא בתוס' זבחים מג, א ד"ה לבונה, תרי ביאורים בזה, אי האימורין הוי מתיר להבשר, או דהוי זה רק דין סדר, וברמב"ם פ"ח מפסולי המוקדשין מבואר דהוי זה מתיר, ואעפ"כ כשנאבדו האימורים מותר לאכול הבשר, הרי חזינן דאף דהוי מתיר, שייך לומר דכל דין המתיר והעיכוב שלו אינו אלא כשהאימורים קיימים, אולם בליתנייהו אינם מעכבים ההיתר. וה"נ י"ל דאף דאיכא עיכוב שלא להקריב אלא

גדולה אין זו מערכה שניה, ואדרבה המערכה הראשונה על המזבח היא המערכה גדולה.

ועוד נראה, דחלוק מעיקרו שם מערכה גדולה ממערכה שניה, דמערכה גדולה שעליה מקריבין הקרבנות קובעת שם מערכה לעצמה, ומשא"כ מערכה שניה לית לה שם מערכה לעצמה, דאף אי נימא דדין חתיית הגחלים מע"ג המערכה הוי הלכה במזבח החיצון ליקח מהמערכה להקטיר קטורת, מ"מ לאו מדין מערכה שניה הוא, רק דילפי מקרא לערוך לזה מערכה נוספת, ולא עבודת מערכה שניה חשיבא.

ואשר לפי"ז, הרי דוקא במערכה גדולה דאית לה שם מערכה משום עצמה, אי מעייל מינה למזבח הפנימי לקטורת לא נשתנה שמה ורק נוסף בה הך מעלה שהיא ראויה לפנים, ומשא"כ מערכה שניה דלית לה שם מערכה משום עצמה, אי ניעביד עבודת מערכה גדולה, תחשב היא מערכה גדולה, שהרי אין קובעת שם לעצמה משום נטילת הגחלים לקטורת, ועבודת הקרבנות תקבע שמה למערכה גדולה.

ח) בגדי כהונה מקופלין

ולבש הכהן מדו בד (ו, ג)

וברש"י, ומה ת"ל מדו שתהא כמדתו. ומקורו בת"כ (ו, ז) וכ"ה בסו"פ תמיד נשחט (פסחים סה, ב)

ובזבחים ית, ב אהך דינא דבעי בגדי כהונה כמדתו קאמר רב דמסולקין (מקופלין) ע"י אבנט פסולין, ומפרשינן שם דאבנט מייגז גיז, ועיי"ש רש"י דהוי כבגדים הקצרים מעיקרא. והכי פסק הרמב"ם פ"ח מכלי המקדש ה"ד דבגדי כהונה הקצרים פחות ממדתו או שסלקן באבנט ועבד עבודתו פסולה, ובהיו ארוכים וסלקן באבנט עד שנעשו כמדתו ועבד עבודתו כשרה.

והנה תנינן שבת כח, ב פתילת הבגד שקיפלה ולא הבהבה ר"א אומר טמאה היא וכו' רע"א טהורה היא. ומפרשינן בגמ' דפליגי לענין טומאה בבגד גי על גי, אי קיפול מועיל ובטליה מתורת בגד. וילייע טובא, דלכאוי מימרא דרב בבגד"כ שקיפלן, מתלי תלי בפלוגתת תנאי אי מהני קיפול בבגד גי על גי למעטו מתורת בגד.

עוד צ"ע דהנה שנינו בפי התכלת (מנחות לז, ב) אמר רב משרשיא האי מאן דצייריה לגלימיה לא עבד ולא כלום, מאי טעמא דכמאן דשרייה דמי, [ופירש"י, שהיתה טליתו ארוכה וכפלה ותלה הציצית בקרנות הכפל, אע"ג שצררה ודיבקה שלא

להוציא כל הפלגה כדי להקריבו, ונמצא דליכא להקרבתו משום עצמו, א"כ תו אין מעכב דין הקדימה שלו וכמשנ"ת.

ז) מערכה גדולה ומערכה שניה

ואש המזבח תוקד בו. והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה וגו'. אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ו, ב ה ו)

וברש"י ריבה כאן יקידות הרבה. וברמב"ם פ"ב מתמידין ומוספין ה"ד, שלש מערכות של אש עושין בראש המזבח בכל יום, ראשונה מערכה גדולה שעליה מקריבין התמיד עם שאר הקרבנות, ומערכה שניה בצדה קטנה שממנה לוקחין אש במחתה להקטיר קטורת בכל יום וכו', עכ"ל.

והנה ביומא לג, א אביי מסדר מערכה משמיה דגמרא ואלביא דאבא שאול מערכה גדולה קודמת למערכה שניה של קטורת וכו', ומפרשינן, מסתברא מערכה גדולה עדיפא שכן כפרתה מרובה, אדרבה מערכה שניה עדיפא שכן מכניסין ממנה לפנים וכו' ואבע"א אי לא משכח עצים למערכה שניה מי לא מעייל ממערכה גדולה [- נמצאת אף הגדולה ראויה לפנים, רש"י].

וילייע טובא, דכשם דבמערכה גדולה איכא מעלת מערכה הראויה לפנים משום דאי לא משכח עצים למערכה שניה דקטורת מעייל לקטורת ממערכה גדולה, ה"נ נימא איפכא, דמערכה שניה תהא מעלתה כמערכה גדולה, דהא אי לא משכח עצים במערכה גדולה הא עביד הקרבת הקרבנות במערכה שניה, ומחמת כן אף היא ראויה לכפרה. [והן אמנם דלכאוי בכה"ג דלא משכח עצים למערכה גדולה, יטול עצי המערכה שניה למקום מערכה גדולה, אכן מעצם דין המערכה לכאוי נראה פשוט דמצי להקריב עליה הקרבנות (וכגון אי לא מצי להעביר עצי המערכה מאיזה סיבה), וכמו דפשיטא להגמ' דמצי מעייל לקטורת ממערכה גדולה].

ונראה לומר בזה בעזה"י, דכה"ג דלא משכח עצים במערכה גדולה, מה דעביד עבודתה במערכה שניה, לא חשיב עבודה במערכה שניה, רק דהך מערכה חשיבא מערכה גדולה.

וי"ל בתרתי, חדא, דדין מערכה שניה אינו אלא היכא דקיימא מערכה ראשונה (וכלשון הרמב"ם ראשונה מערכה גדולה וכו' ומערכה שניה בצדה וכו'), והיינו דדין מערכה שניה דמרבין לה מקרא ['וואש המזבח תוקד בו'], היינו דמלבד מערכה גדולה, יש עוד מערכה שניה, אבל אי ליכא מערכה

דבגדי"כ שסלקן באבנט אמריי דמייגז גייז, והא התם דעתיד לחזור, ואפי"ה אמריי מייגז גייז. והתם מדמי לה השי"ס לציצית, וצ"ע, וכי דצריך לחלק, דבשלמא בבגדי כהונה שלא הקפידה התורה על מדת הבגד כמה יהיה ארכו ורחבו, רק שיהיה הבגד כמדת הכהן, ולכן שפיר אמרינן גייז, ואין ר"ל כאילו נחתך דהא מסקינן שם כדאיתא דמי, רק משולשין פסולין לפי שאינו כמידת הכהן, משא"כ בציצית דהקפידה התורה שיהיו הציצית על כנף הבגד, להא מהני מה שעתיד לחזור.

ט) שריפת נותר ופיגול

והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף (ז)

א) כתב הרמב"ם פי"ח מפסולי המוקדשין הי"ט וז"ל, אסור להותיר מבשר הקדשים לאחר זמן אכילתן שנא' בקרבן תודה לא תותירו ממנו עד בקר, והוא הדין לשאר הקדשים כולם, והמותיר אינו לוקה שהרי נתקו הכתוב לעשה שנא' והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו.

ובחיזושי הגר"מ הלוי (בן הגר"ח זצ"ל) תמה, דהנה בזבחים לג, ב איתמר טמא שנגע בקודש ר"ל אמ לוקה ריוח אמר אינו לוקה, ר"ל אמר לוקה "בכל קדש לא תגע" וריו"ח אמר אינו לוקה ההוא בתרומה כתיב, ע"כ, ותמוה לדעת ר"ל אמאי לוקה, הא הוי לאו הניתק לעשה, וכמו שכי הרמב"ם פי"ט מפסולי המוקדשין הי"א וז"ל, מצות עשה לשרוף כל הקדשים שנטמאו שנא' והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף, עכ"ל, ומאי שנא מנותר דאינו לוקה משום דניתק לעשה דשריפה כמש"כ הרמב"ם. ועיי"ש מש"כ בזה הגר"מ הלוי ליישב בזה.

ב) והנראה לידון בדבר החדש, ובהקדם דהנה הרמב"ם שם פי"ט הי"ד וה"ה כ' וז"ל, אין שורפין את הנותר אלא ביום שנא' ביום השלישי באש ישרף וכו' וכן הפיגול אינו נשרף אלא ביום, ואין שריפת טמא ונותר ופיגול דוחה יו"ט ואי"צ לומר שבת. עכ"ל. ובכ"ס כ' ע"ד הרמב"ם וכן הפיגול אינו נשרף אלא ביום, נראה שטעמו משום דפיגול ונותר בחדא שייטא שייטא, עכ"ל.

וכי במני"ח (מ' קמג) דמדברי הרמב"ם נראה דלא נאמר דין יום לשריפתו אלא בנותר, ובפיגול שהוא בכללו כמש"כ הכ"ס"מ, אבל טמא ושאר פסולי המוקדשין לא ניבעי יום לשריפתן. ומדוייק כן בד' הרמב"ם דבסוף ההלכה לענין שאין דוחה שריפתן יו"ט ושבת הזכיר גם שריפת טמא, ואילו דין

תחזור לאיתנה לא עבד כלום דסופו להתיר ולחזור ונמצאו ציצית באמצעותה ואנן כנפות בעינן, הלכך מהשתא כמאן דשרייה דמיא. לישנא אחרונה ועיקר, האי מאן דצייריה לגלימיה, קרנות טליתו כפל וקשר ודומה כאילו קצצן ואין לה כנפות להפקיעה מתורת ציצית, לא עביד כלום לפוטרה מן הציצית וכמאן דשרייה דמי, ובת ד' כנפים היא שהרי סופיה לחזור לתחילתה], ותנן נמי כל חמתות הצרורות טהורות, [ופירש"י, נודות הצרורות שאין שוליהן תפורין אלא צרורין טהורין, דאין מקבלין טומאה, דרואין כאילו נותר הקשר וליכא בית קיבול והוי ככלי הנקוב במוציא רימון].

והיינו דבהלכות ציצית ודטומאה מבואר דלא מהני קיפול הבגד וקשירתו, לפי שהן עומדין לחזור, וכ"פ בשו"ע או"ח סי' י סעיף ג, כפל קרנות טליתו וקשרם או תפרם, ודומה כאילו קצצן ואין לה כנפות אעפ"כ לא נפטרה. והרמב"ם פכ"ד מכלים הי"א פסק לדינא דמתניתין דכלים דלא מהני קשר הנודות לענין טומאה לדון הכלי כפי מצבו בעת הקשירה, משום דעומדין ליפתח.

וצ"ע, דלכאוי הרי זה סותר לדינא דבגדי כהונה שקיפלן ע"י האבנט, אף דאין עומדין להיות כך לעולם, דאהני הקיפול, בין לענין לפוסלן כשנעשו קצרים ממדתו ובין לענין להכשירן כשהיו ארוכין וקפלן כמדתו, דאמריי דמייגז גייז מקום הקיפול, ומאי שנא מהך דציצית וטומאה דלא מהני קיפולן לדונם כפי האי שעתא, לפי שעומדים ליפתח.

ונראה בזה בעזה"י, דחלוק הדין דילפי מקרא דמדו שנאמר בבגדי"כ, שיהיו הבגדים כמדתו, משאר דיני שיעור והלכות בגד, ובהקדם מה שדקדקו דהך קרא "מדו בד" דילפי למידת בגדי"כ כמדתו כתוב בפרשת צו בלבישת הבגדים, מה דלכאוי מקומו בפי תצוה בעשיית הבגדים. והביאור, דהדין מדו כמדתו אינו שיעור בגוף הבגד, וחלוק מכל הנך שיעורי בגד וצורת כלי, כג' על ג' דבגד ובית קיבול דכלי לקבלת טומאה, וכן בציצית דבעי טלית בת ד' כנפות, דכל הנך הוו דין בהבגד ובהכלי, אולם הדין מדו כמדתו הוי שיעור ודין בלבישת הבגד, שיהא הכהן לובש בגד כמדתו, וזהו שנאמר מקרא זה בפרשת לבישת הבגדים ולא בעשייתם.

ואשר ע"כ אף דלשיעור עצם הבגד כיון שעומד ליפתח, אין קיפול ממעטו, מ"מ לענין לבישת האדם, נעשה בהקיפול מיעוט ממידת הבגד בלבישתו, וחשיב כנטול לענין זה.

שו"ר בנשמ"א ה' ציצית (כלל יא סעיף כד) שעמד בהא דכ' השו"ע דכפל קרנות טליתו וקשרם אעפ"כ לא נפטרה שסופה לחזור, והקשה מהא דזבחים יח

ואשר זהו מה דשריפת נותר ופיגול בעי יום, לפי ששריפתן הוא קיום דין וכמו הקטרה בכשרים, ולכך הצריך הכתוב שתהיה שריפתן ביום וכמשי"כ הרמב"ן, ומשאי"כ שריפת טמא ושאר פסולי המוקדשין אין שריפתן אלא דין איבוד, ואין קיום דין בשריפתן, לא נאמר בהו דין יום לשריפתן.

ג) והנה החינוך במי קמג במצות שריפת נותר הקדשים כ', ונוהגת בזמן הבית בזכרי כהונה כי להם העבודה. עכ"ל. ובהגהות המשנה למלך תמה וז"ל, לא ידעתי אמאי לא כתב שנוהג אף בישראלים כגון בקדשים קלים, כמו שכתב בעשה שאחר זה. דשם במי קמו במצות שריפת בשר קדש שנטמא כ', ונוהגת בכהנים ובישראלים.

והמבואר לכאורה דעת החינוך, דחלוק שריפת נותר אשר היא מצותה בזכרי כהונה, כי להם העבודה, ומשאי"כ שריפת טמא שמצותו בין לכהנים ובין ישראלים. ולפמשני"ת יתפרשו הדברים היטב, דשריפת נותר דהוי כהקרבה בכשרים כמשי"כ הרמב"ן, והיינו דהוא קיום דין בהבשר וכמשני"ת, נאמרה המצוה לכהנים כדיני העבודה, אולם שריפת טמא שאין השריפה קיום דין בו, רק דין איבוד, לכך לא נתייחדה מצוה זו לכהנים דוקא.

אמנם הנה יש לתמוה בדי החינוך דלכאוי סתר משנתו בזה, דבמצוה קמו כ' וז"ל, ונוהגת שריפת הקדשים שנטמאו בזמן הבית, בכהנים ובישראלים, כיצד הקדשים שטעונים שריפה במקדש, שריפתן מוטלת על הכהנים, והנשרפין בעיר כגון קדשים קלים, הבעלים שורפין את חלקם אם נטמאו "או נותר" בבתיהם, עכ"ל. הרי כתב בהדיא דהנותר בקדשים קלים הבעלים שורפין, ולא על הכהנים מוטלת שריפתן. וסותר לכאוי משי"כ במי קמג דשריפת נותר נוהגת בזכרי כהונה כי להם העבודה.

ואשר י"ל בזה, דחלוק שריפת נותר דקדשי קדשים משריפת נותר דקדשים קלים, דמשני"ת דשריפת נותר היא קיום דין, וכמו הקרבה בכשרים, היינו דוקא בקדשי קדשים, ולא בקדשים קלים. וכמבואר כן בהא דילפני בפסחים (כד, א פב, ב) מבקדש באש תשרף לקדשי קדשים ואימורי קדשים קלים שטעונים שריפה במקדש, ומבואר דלענין השריפה חלוק בשר קדשים קלים מקדשי קדשים, דבשר קק"ל אין טעונים שריפה במקדש, רק קדשי קדשים ואימורי קק"ל.

ועיין תוס' פסחים מט, א (ד"ה שורפו) דנחלקו על רש"י דס"ל דשריפת קדשים קלים שנפסלו נשרפין במקום אכילתן דהיינו בכל העיר מדאורייתא, [אלא שאין נשרפין בקדש, ע"י רש"י שם פב, ב],

שריפה ביום לא כתב אלא בנותר ופיגול. וכ"כ הגרעק"א בגליון הרמב"ם.

וכן הוכיח בדעת החינוך, דבמי קמג לענין שריפת נותר כ' דאין שורפין אלא ביום, שנא' ביום השלישי באש ישרף, ואילו במי קמו בשריפת טמא סתם ולא כתב להצריך יום לשריפתו, ומוכח דיכול לשרוף גם בלילה, ומכל שכן שאר פסולי המוקדשין דהוא רק הלכה למשה מסיני.

ועיין בדבריו שם שכי המני"ת, שוב פקחתי עיני וראיתי מפורש ברמב"ם פ"ז ממעשה הקרבנות ה"ה וז"ל, ושריפת כל הנשרפין כשרה בזר ובלילה וכו', הרי להדיא דפסולי המוקדשין נשרפין בלילה, [ותמה על האחרונים שדנו בזה ולא הביאו מהמפורש ברמב"ם דכשר בלילה] עיי"ש.

ובשער המלך (פ"יט מפסולי המוקדשין) הוכיח כן גם בדעת התוס' קידושין לד, א (ד"ה מעקה) שהקי' הר"ר יוסף מארץ ישראל בהא דתנן בשבת (כה, א) אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט ומפרשין משום דיו"ט עשה ולא תעשה ושריפת קדשים אינה אלא עשה, אי"כ אשה שאינה חייבת בעשה דיו"ט דהוי זמן גרמא, וכי תוכל להדליק בשמן שריפה ביו"ט ולא אישתמיט כן בשום דוכתא. וכי התוס' דע"כ דעשה שיש עמו לאו אף הלאו אלים ולא דחי ליה עשה. עכ"ד. ויש להקי' דמאי קשיא ליה והלא כיון דאין שורפין קדשים בלילה אי"כ הו"ל מצוה שהזמי"ג ואין נשים מצוות בעשה זה דשריפת קדשים. ומוכח גם בשיטת התוס' דדוקא נותר ופיגול אין נשרפין אלא ביום, אבל שאר פסולי המוקדשין נשרפין גם בלילה, וזה קשיא להתוס' דלא אישתמיט דשאר פסולי המוקדשין יהיו נשים שורפות ביו"ט.

ובביאור החילוק בין שריפת נותר ופיגול לשאר פסולי המוקדשין נראה בס"ד, דהנה בקרא דשריפת נותר דכתיב ביום השלישי כ' הרמב"ן בפירושו וז"ל, כי הצריך הכתוב לשריפת פסולי המוקדשין הללו שתהיה ביום, כמו שהקרבת הכשרים ביום, עכ"ל, והיינו דגדר השריפה דנותר הוא כהקרבה בכשרים, ולהכי בעיא יום כמו הקרבה, וכן מבואר גם באבן עזרא כאן שכי וז"ל, באש ישרף - כאשר נשרפו האימורים, רק שלא ישרף על גבי המזבת, עכ"ל. הרי מבואר דיש בהך שריפה קיום דין שריפה כהקרבה בקרבנות כשרים ע"ג המזבת. ובדברי הרמב"ן שכי "שריפת פסולי המוקדשין הללו" משמע דגדר זה אינו בכל שריפת פסוהמ"ק, אלא היינו שריפת נותר [ושריפת פיגול דשייטא עמיה כמשי"כ הכס"מ הני"ל].

מהגה"ח רבי פינחס זלצמן שליט"א
ראש כולל "זרע שמשון" באסטאן ביתר
(י) "יקרים מפז"

פרשת צו – פרה. "כל הלילה עד הבוקר", מבארים רבותינו כי פסוקים אלו מרמזים לגלות ולגאולה, יעויין באריכות דברי אור החיים הקדוש, ובכלי יקר. ורק דרך אגב, למי שחושב ששנתת ישמעאל לעם ישראל התחילה רק בעקבות המדינה הציונית, שזה רק לראות את דבריו של אור החיים הקדוש בפרשתינו: "והן גלות ישמעאלים אשרי מי שלא ראם משעבדים וממררים חיי ישראל, ולא די שלא יתנו שכר אלא עוד שואלים ממנו מדוד והבא, ועוד אדם נגזל במה שיש לו והם תובעים ממנו מה שאין לו, וכוס זה ישקוהו עד שימות", וכדבריו במקום אחר, שאין אומה שהרעה לעם ישראל כמו בני ישמעאל, וזאת הרבה לפני המדינה הציונית.

לפני תקופה שאל אותי מאן דהו, מה העניין לעורר על בניין בית המקדש, והרי חז"ל הקדושים עצמם אומרים לנו בפירוש "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה", אז הנה יש לנו משהו שהוא כאילו הקריב, וגם אם אין בית המקדש בפועל, יש לנו משהו שהוא כמו, והכל בסדר.

עניתי לאותו אחד כך: לו יצויר שיבוא מישהו ויציע לך 'קפסולה' מיוחדת שעליה נאמר 'כאילו אכל מצה', או ישמיע לך ניגון מסוים שעליו נאמר 'כאילו שמע קול שופר', או 'כאילו שמעת מגילה' האם אתה 'הולך על זה' או שבגלל שאתה כבר רגיל, אז מה פתאום, מצה אוכלים ממש, ושופר שומעים עם כל הדקדוקים, ומגילה שהיא מדרבנן שמעת שבוע שעבר על כל הדיוקים והרצינות, אז למה פה אתה מסתפק ב'כאילו'. הרי למעלה מחמשים אחוז ממצוות התורה, כמעט כל חומש ויקרא לא נוהג כרגע, והכל בסדר מבחינתנו, כל עוד שהקהילות והחצרות מתנהלות כראוי?

אז ודאי שאמנם חז"ל הקי' אמרו 'כאילו הקריב', אבל תלוי למי ולמתי. בעל הכלי יקר בפרשתין מבאר הדברים באופן נפלא: "והודיע לנו הכתוב שזמן העולה כל הלילה עד הבוקר, ועוד שעד הבוקר מיותר, ללמוד דעת את העם על צד הרמז, כמו שזמן העולה כל

ודעתם דשריפת קדשים במקום אכילתם לאו דאורייתא, אלא בקדשי קדשים ואימורי קדשים קלים, אבל בשר קדשים קלים אינו אלא מדרבנן.

וכחילוק זה י"ל גם לענין נותר ופיגול, דבקי"ק ואימורי קק"ל הוי שריפתן קיום דין וכמו הקרבה בכשרים, והני דוקא מצותן בזכרי כהונה משום שלהם העבודה, כמש"כ החינוך במי' קמג, אולם בשר קדשים קלים שאין טעונים שריפה בקדש, גם בנותר ופיגול אין שריפתן אלא איבוד, ולא קיום דין, וזהו שכי' החינוך שנוהגת בישראלים שהבעלים שורפין את הנשרפין בעיר כגון קדשים קלים שנטמאו או נותר בבתייהם.

ד) ומדאתן להכי דחלוק שריפת נותר וכן פיגול אשר שריפתן הוא קיום דין שריפה וכשריפת הכשרים, ומשא"כ שריפת שאר פסולי המוקדשין אינו אלא דין איבוד, נראה ליישב קושיית הגר"מ הלוי שהקי' עמש"כ הרמב"ם לענין נותר דאין לוקין משום דהלאו ניתק לעשה דשריפה, דא"כ לענין שריפת טמא דדעת ר"ל דנאמר בו לאו ולוקה, ואמאי הא ה"נ נאמר שדינו בשריפה וא"כ ניתקו הכתוב להלאו לעשה דשריפה.

דלפמשנ"ת י"ל דדוקא שריפת נותר הוא דחשיב ניתק לעשה, לפי שיש בו קיום דין שריפה, והוי בהעשה תיקון הלאו, וכמו עשה דוהשיב את הגזילה המתקן את הלאו דלא תגנבו [וכמבואר דלאו הניתק לעשה היינו דהעשה בא לתיקון הלאו

וברש"י פסחים פד, א (ד"ה בא) וז"ל, כל לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו דמשמע זו היא תקנתו אם תעבור על הלאו עשה זאת והינצל, עכ"ל, וע"ע רש"י מכות טו, א ד"ה הניחא], אולם שריפת טמא ושאר פסולי המוקדשין שאינו אלא דין איבוד, אין העשה תיקון להלאו, ולא חשוב ניתק לעשה. (אמנם יתכן דכל שנאמר עשה בעבירת הלאו חשיב ניתק לעשה).

ואמנם מצינו שריפה לאיבוד בעשה דמצות תשביתו בחמץ, וחשיב הלאו דלא יראה ניתק לעשה זה, [כמו שכי' התוס' פסחים כט, ב ד"ה רב אשי ובסוגיא צה, א ובתוס' שם ד"ה בפרטיה], אכן התם הוי האיבוד תיקון להלאו דלא יראה שנאסר קיומו של החמץ, ואיבודו הוא תיקון הלאו, ומשא"כ שריפת קדשים שנטמאו, שאין העשה דשריפה מתקן הלאו שלא לטמא בשר הקדש.

***

חורבן הבית וביטול הקרבנות, ואל תשענו על משענת קנה רצוף אהבה לומר שיכולים אנו לפטור עצמנו מן הקרבנות בדברי עולה וזבח והיינו שיח שפתותינו, כי לא דיברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציאי אותם מארץ מצרים על דברי עולה וזבח (שם, כב), דוקא על הדברים של עולה וזבח לא צויתי ביום הגאולה דהיינו ביום הוציאי אותם מארץ מצרים כי זה בוקרן של ישראל, והכתוב שאומר זאת תורת העולה הוא העולה דוקא כל הלילה עד הבוקר ולא עד בכלל, כי הבוקר זמן לקרבן ממש".

אז הגיע הזמן שבכאלו ימים של מיסמך גאולה לגאולה, נבקש בעיקר מה שצריך לבקש. אנחנו רוצים לזכות לקיים את כל המצוות ולהקריב קרבנות, זו הציפיה שלנו. וכבר הזכרנו את דברי החת"ס ב'תורת משה', שאם עם ישראל לא מבקשים את מלכות שמים מלכות בית דוד ובנין בית המקדש, הקב"ה מעמיד להם מלך קשה כהמן ועל ידי צרות אלו מתעוררים לבקש. אז הבה ונבקש בפה מלא מאבינו שבשמים, אבא, זהו, די, רוצים גאולה. מלכות שמים מלכות בית דוד ובנין בית המקדש. "אחר ישובו בני ישראל וביקשו את ד' א-להיהם ואת דויד מלכם ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים".

הלילה עד הבוקר כך הזמן המוכן לזה שהעוסק בתורת עולה דומה כאילו הקריב עולה הוא בזמן הגלות שנמשל ללילה, כי אז צריכים ישראל לשלם פרים שפתותיהם, ועד הבוקר ולא עד בכלל, כי בזמן שיעלה בוקרן של ישראל אז יעלו על מזבח ה' פרים ממש, כמו שנאמר (תהלים נא, יז) ה' שפתי וגוי ואימתי אני מבקש שתקבל ניב שפתי, כי לא תחפוץ זבח ואתנה (שם, יח), ולשון כי מורה על הזמן, ורצה לומר כי יהיה זמן שלא תחפוץ זבח ועל אותו זמן אני מבקש שתקבל ארשת שפתי במקום הקרבן כי על ידי העסק בתורת הקרבנות יבוא האדם גם כן לידי רוח נשברה, זה שנאמר (שם, יט) זבחי א-להים רוח נשברה לב נשבר ונדכה א-להים לא תבזה, ומדקאמר לא תבזה שמע מינה שעסק הקרבן עצמו נבחר לה' יותר מן העסק בתורת עולה. ומה שאמר זאת תורת העולה הוא העולה, היינו דוקא כל הלילה בגלות כשאין זבח ומנחה, וזה שאמר אחר כך (שם, כ-כא) היטיבה ברצונך את ציון וגוי אז תחפוץ זבחי צדק אז יעלו על מזבח פרים", ממש.

והוא ממשיך: "ויכול להיות שעל זה נאמר (ירמיה ז, כא) עולותיכם ספו על זבחיכם ואכלו בשר, שהנביא מוכיחם שיבואו בית ה' בעולות ושלמים שהבשר נאכל לבעלים ואל תסבבו

"נחשבה" – הגאון מורנו רבי יחיאל הלוי נוביק שליט"א ר"ב "דעת יוסף" אשדוד

בס"ד נחשבה צו תשפ"ד

כתב בספר של"ה הקדוש שער האותיות אות ל' לב טוב וזה לשונו, ומצאתי כתב יד של האלקי מהר"מ קורדוירא ז"ל שכתב וזה לשונו, למדני זקן אחד לבטל המחשבה, יאמר פסוק זה הרבה פעמים, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. (ויקרא ו, ו). ובעיני פשוט שזה הזקן היה אליהו הנביא, ולרוב ענוותנותו של הרב לא רצה לגלות. על כן יהא נזהר בזה במי שנפל בלבו מחשבת און או מחשבת הבל שיאמר הפסוק הנ"ל הרבה פעמים. ונראה בעיני שיאמר גם כן הפסוק, פעמים שנאתי ותורתך אהבתי. (תהלים קיט, קיג), ויאמר אותו בהתעוררות גדול ויהיה גבור בארי.

ענין אמירת הפסוק – אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, הרבה פעמים כדי לבטל המחשבה, – בודאי יש בו הרבה רמזים וסודות, אבל ישנו הסבר פשוט לכאורה גם כן. שבפסוק זה התורה לימדתנו לא רק דין במזבח העולה, שישנה מצות עשה אחת ושני מצוות לא תעשה, שמחייבות שאמנם האש שעל המזבח לא תכבה, כי אם שפסוק זה הוא גם כן משל לכל עבודת האדם, שאש התורה לא תכבה אצלו לרגע, וכאשר משנן לעצמו פסוק זה פעמים רבות, הלא

באמת לא יכבה בלילה נרו, ובאהבת התורה ישגה תמיד, וזהו כידוע העצה היותר טובה לבטל כל מחשבות שאינן טובות.

וכך הוא לשון הרמב"ם ביד החזקה פרק כ"ב מאיסור"ב הכ"א, וכן ינהוג להתרחק מן השחוק ומן השכרות וכו' גדולה מכל זאת אמרו יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת וכו' מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה ובחכמה הוא אומר וכו' באהבתה תשגה תמיד וכו'. ובאמת אף שדברי הרמב"ם המה קילורין לעינים, אבל הלב מרגיש שיש כאן עוד עומק, והוא שבמקום קדושה אין מבוא וכניסה לטומאה ח"ו, ולכן גם אין מחשבת און מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה. ועוד יש לפרש שהתורה היא אמת ובמקום אמת אין לשקר מבוא, וכל יצר מחשבות האון שקר והבל המה ואין מועיל, כידוע. ודו"ק היטב.

והנה השל"ה הוסיף על דבריו של הרמ"ק – בשמו של אליהו הנביא זכור לטוב – וכתב, ונראה בעיני שיאמר גם כן הפסוק, **סַעֲפִים שְׁנֵאתִי וְתוֹרַתְךָ אֶהְבֵּתִי**. והוא ממש מתאים עם דברי הרמב"ם הללו. והנה השל"ה הוסיף שיאמר אותו בהתעוררות גדול, וזהו ממש דרך חכמי המוסר ובראשם אור ישראל הגרי"ם זצוק"ל, לשנן פסוק אחד או מאמר חז"ל אחד בשפתים דולקות, כדי שיחדרו הדברים אל לבו.

והנה בדברי השל"ה יש דגש של **ותורתך אהבתי**, ויסוד הדברים הוא, שעל ידי אהבת התורה אין האדם פורש מן התורה במחשבתו, וכאשר זוכה לתורה הוא זוכה לאור בנשמתו, על דרך, **ליהודים היתה אורה – זו תורה, וכתוב ותורה אור**, ופירש הרמח"ל בדרך עץ חיים, שהתורה היא מציאות רוחנית תאיר בנשמתו כאשר תאיר השמש באחד הבתים. אמנם צריך שני דברים, גם **סַעֲפִים שְׁנֵאתִי**, וגם **ותורתך אהבתי**, כי טובתן של רשעים רעה היא אצל הצדיקים, וכמה צרות ורעות אפפנו רחמ"ל על ידי שנהנו מסעודתו של אותו רשע, על כן על כל דברי האגרת הזאת...

והנה כמה דברים נפלאים נתגלו לנו בזה על ידי אליהו הנביא זכור לטוב, שגילה להרמ"ק שהסתיר שמו בענותנותו, עד שבא השל"ה וחזר ויסדו. וגילה את ההסתר, (וכלל גדול לימדונו רבותינו, שלעולם הנגלה והנסתר מתאימים זה לזה, דו"ק ותשכח). **וליהודים היתה אורה זו תורה – בן תהיה לנו אמן.**

"בזמננו" (בעין הסערה)

דרמה מדהימה עם מסר חד מאד!

פרק נ' "המושך בחוטים"

תמצית קצרצרה של הפרק שעבר:

שלמה לוי מתחיל את חייו כשען שקובע עיתים לתורה, אבל ההצלחה רחוקה ממנו, יש לו מתחרים קשים הוא נאלץ לעזוב את המקום וללכת למקום בו אין קונים של שעוני יוקרה, בהתאם לכך המשכורת. אבל את הקביעות הוא לא זונח, הוא קובע חברותא עם חבר בשם משה שוחט למשך כמה שעות בלימוד.

יום אחד נכנס לחנותו אדם מוזר שמחפש לקנות שעון, אבל שלמה קולט שהוא מחפש משהו אחר, שלמה לא מנסה לברר, הוא מחכה לרגע בו יפצח הלה את פיו.

היה שונה לחלוטין משלמה שגם לו היה ראש מהיר וחרף, אבל הוא היה צמוד לגמ', לומד קודם כל את הגמ' עצמה ומנסה להבינה לבד, אחרי כן רואה את רש"י ומתקן את הטעויות שלו לפי הבנת הרש"י, רק לאחר שלמד את הסוגיא שלוש פעמים ושלט בה, רק אז החל ללמוד את התוס'.

לא אחת שאל את משה: אמור לי איזה טעם יש ללמוד את תוס' לפני שדברי הגמ' נהירים לך כשמלה, הבנת התוס' כמעט תמיד שייכת להמשך הסוגיא, אחרי שאתה כבר יודע את כל השקלא וטריא על כך, הם מעירים לך, כך וכך נקודות, פעמים מהמשך הסוגיא, פעמים מסוגיות אחרות, אם אתה לומד את תוס' ישר עם הסוגיא אתה משתבש לחלוטין, יש סדר לגמ', לא על זה נאמר "אין מוקדם ומאוחר בתורה".

ויכוח זה היה נצחי וחצה אותם לחלוטין, אבל עם כל זאת לא אבה שלמה להחליף חברותא, הוא ראה את המעלות הגדולות של משה והעלים עין מן החסרונות, כל אחד יש לו מעלות וחסרונות, אין שלמות, כך מתנהל העולם.

כשהגיע משה התנהל השיעור כרגיל, בלי שדעתו של שלמה תהיה מוסחת מכל מה שאירע בחנות. גם אחרי הלימוד לא דיבר איתו על מה שעבר, משה הוא חבר טוב, אבל הוא לא יוסי מועלם איתו היה מחלק את כל ההרפתקאות שעברו עליו.

כשהגיע לבית סעד בדממה את סעודתו, עדיין מוקדם לשתף את סימה במה שאירע בחנות, למרות שחושו השישי אמר לו שלזכריה יש הצעה מאד מפתה וכל הכניסה שלו לחנות הייתה אמתלה, לא סמך לחלוטין על חושו השישי, לא אחת הוא מטעה, מי שמסתמך עליו לחלוטין מוצא את עצמו כמי שבונה לחלוטין על ה"ווייז" (אין ספור טעויות יש לו למרות שהוא מועיל לנהגים) קודם צריכים להקטיב לבן אדם ואחרי כן להכניס את האשה בעניין, אם יש בפיו משהו להוסיף.

גם אם לא, הוא יספר לה דברים בקצרה, כי אסור להעלים שום דבר מהאשה, היא פלג גופו ושותפה נאמנה ואי אפשר להעלים דברים מהחצי השני של הגוף גם אם זה לא משהו מעניין כל כך.

לאחר שגמר לסעוד אמר לסימה שיש לו שיחת טלפון לערוך, הוא שאל את רשותה לשוחח.

"מה השאלה, הטלפון שייך לבית והבית זה אנחנו". ענתה בלי להסתקן.

במילים אלו, היה מקופל סוד הצלחתה. אפיון טבעה של סימה, פה נצור לחלוטין, היא למדה לשלוט על הלשון ולא התעניינה בשום נושא שלא הכניסו אותה בפועל. זו לא הייתה עבודה פשוטה בכלל, בטבעה הייתה סקרנית גדולה לא פחות מכל אחת אחרת, אבל אחרי שלמדה את הלכות שמירת הלשון וחפץ חיים עד שידעה אותן על בוריין הבינה שאין טעם בכל הלימוד, אם לא תנעל את היצר המפתה של הסקרנות שהוא אבי אבות המחטיאים בלשון הרע וברכילות.

שנים עבדה על החדרת הטבע היקר עד שהפך להיות כ"טבע ראשון". כל עוד לא ידעה אם יש לידיעה הזאת ערך אטמה אוחנה משמוע, אבל זה לא היה מדויק, היא שמעה בביתו של עו"ד אבשלום עמיעד ולאחר מיכן במשרדה של גב' הילה אבני כל מיני דברים, עיתים מחרים ביותר, פעמים אפילו מחרידים מאד, אבל היא מיד טאטאה אותם מראשה.

מה שלא משתפים אותה זה לא בשבילה והכל סונן החוצה.

שלמה ניגש את השח רחוק (בביתו דיברו עברית צחה בלי להשתמש במילים שלקוחות משפות זרות, השפה שלנו לא עניה, אמר לה לא אחת, יש לכל מילה לטינית עיבוד אמיתי בעברית, מה זו פיג'מה לא מצאתי זאת בתנ"ך ובכל מילוני העברית, ישנה מילה אחת נמנמת) והתקשר לשח הרחוק של זכריה תענמי, אך במקומו של זכריה הוא שומע קול אחר, כבד ואדנותי שמראה לך מיהו הבוס.

"שלום עליך שלמה היקר, הגעת אל מ. אינני יכול לך את שמי המלא, בשל חסיון המדינה. השיחה איתך כעת נמצאת בחסיון מלא.

שלמה היקר, השיחה שיש לי עמך היא לא לטלפון. אבקשך למען ולטובת כולנו. להיפגש עמי במקום איקס ביום חמישי, השעה עוד לא נקבעה עד שנדע הכל ברור. במטותא ממך לא לזלזל בשיחה הזו, היא יועיל לך בזה ובבא'.

השיחה נותקה במהירות, מותרה את שלמה פעור פה. זה לא שהופתע הוא ידע מראש כי מתנה כאן עסק חסוי לחלוטין, הוא עומד במוקדם או במאוחר לקבל כזו שיחה, אבל שיעשו את זה עוד בשיחה הראשונה לזה לא ציפה, לדעתו זו חוצפה ממדרגה ראשונה, להכניס אותו למהלך כזה בלא כל הכנה. הוא לא בובת משחקים שניתן לקנות אותה בלי לשאול את רצונה.

***

פיליפ ובניו לא איחרו מלהוציא לפועל את הפיטורין, עוד בערב שבת הודבקה מודעה גדולה על לוח המודעות ובו הודעה מרעישה כי חל שינוי גדול בהרכב ההנהלה של בית הכנסת, בשל הודעת ההתפטרות הפתאומית של פסח שולביץ, פסח הודיע להנהלה שאין עוד ברצונו עוד לכהן כגבאי. הפרזידנט וכל חברי ההנהלה מצירים על הדבר, ומאחלים לגבאי לשעבר המשך נפלא בהמשך דרכו, לעת עתה עד שיתמנה גבאי קבוע, ינהל מרטין מייזעס את מקומו.

פסח שולביץ שלא ידע מכלום הגיע לבית הכנסת כשבראשו תוכניות שלמות אך להקדים את הפרזידנט בכמה שלבים, לפתע הוא רואה את המודעה ועיניו חשכו, לכה תרגיל לא התכוון. הוא זה שהתפטר ולא שפוטר. לא נעים לו להתחיל להסביר לכולם את התרגיל שעשו לו. עליו להתייעץ קודם לכן עם עו"ד אורי גרינשפן היועץ ועם אורה מרים אשתו החכמה מה עושים במצב כזה.

הוא עזב את בית הכנסת בלא אומר ודברים את השבת יבלה בביתו.

***

שלומי ציער הוא ישראלי שגר כבר כמה שנים בלוס אנג'לס. הוא הגיע עקב שידוך עם בתו של אחד מהעשירים של הקהילה לוקה (אליעזר) ברונפמן, כשהגיע שלומי לקהילה נדו כל האנשים בראשם על השידוך המוזר שנעשה כאן.

שלומי היה אדם פזיז מאד שלשונו מקדימה את מוחו בכמה וכמה צעדים, לא אחת נכוו אנשים מצליפות לשונו של הישראלי שלמד לדבר אנגלית משובחת אבל חסרת טקט לחלוטין. לשלומי לא היו עכבות בלשונו, כל מה שראה לנכון לומר היה אומר עם חיוך דק שהביע בוז לקורבן התורן.

תוך זמן קצר היה שנוא הקהל שאיחד את כל חברי הקהילה, מקטן ועד גדול, כולל את חמיו היקר שאף לו לא חלק כבוד.

אם חשב משהו שלשלומי חרה הדבר, טעה בגדול, שלומי נהנה להרגיז, היה לו תענוג עילאי כשראה שהצליח להוציא את יריביו מהכלים. החלק המרגיז ביותר היה, שתמיד הייתה ידו על העליונה, איש לא הצליח להצליף לו בחזרה, תמיד נותרה המילה האחרונה אצלו.

הוא הצליח בזה שאנשים רעדו ממנו מאד והיו משתפים פעולה עמו למרות הרוגז עליו, מסיבה פשוטה ביותר, איש לא רצה להיות הקורבן התורן.

מה ראה לוקה ברונפמן לקחת חתן ישראלי ועוד כזה יצור מוזר? לא הצליחו להבין. רק מעטים ידעו ש'לא לחינם הלך זרזיר אצל העורב' לוקה כיסה במומחיות רבה מום קשה שהיה לבתו חבצלת מלידתה, הרופאים זיהו אצלה בשחר נעוריה, תא גנטי פגום שאחראי על טרשת נפוצה שתתקוף אותה בגילאי הארבעים או החמישים.

לוקה היה ישר דרך ולא אבה להשיאה עם אדם רגיל, אבל כשהגיעה לו ההצעה עם שלומי ציער שהיה אמנם בריא גופנית לחלוטין, אבל ניחן בלקות קשה שגרמה לו לסבל איום [יותר מדויק ממנו סבלו כל הנוכחים חוץ ממנו עצמו] והביאה ששום אדם נורמלי לא היה מוכן להשיא את בתו לכזה חתן.

את לוקה מום זה לא הרתיע, חבצלת ניחנה בפה חוצב להבות אש, היא ידעה להשיב מלחמה שבעתיים, אבל מעולם לא עשתה זאת רק אם חשה פגועה, חברותיה ידעו שאת חבצלת לא מרגיזים וכך חיה איתן בשלום ובשלווה.

אבל שלומי שרחוק היה מלהיות "איש שלום" וגם לא דאג לשלומו האישי, תמיד נפל באש של חבצלת, אבל את שלומי זה רק אתגר, הוא אהב אנשים שיודעים להשיב מלחמה ולא ראה בכך כל פגם.

מיום שנעשה "ממבר" (חבר) בקהילת "נר תמיד" נהיה ששון ושמחה, פסח שלוביץ היה מסלק אותו כבר למחרת היום מהקהילה, עם כאלו ידידים לא צריכים אויבים, אבל לוקה הוא אדם חזק מאד וגם הוא נוטה לצדו של פיליפ מייזעס, לא אחת הביע את דעתו לרעת פסח, לפיכך נזהר פסח ממנו בפושרים לא ל"ש ברותחים.

שלומי קרא את המפה והבין שלהיות לצד של פסח מביא לשמח וששון, הוא תמיד אהב להיות הפוך מדעת חמיו ומתאים לו להיות במחנה פסח, אבל למה להיות מקובע במקום אחד? עדיף להיות לצד שניהם גם יחד, זה מביא לששון ושמחה, הוא בוחר כל יום מחדש, כך תמיד יחכו לדעת מהי עמדתו ולעולם לא יקחו אותו כמובן מאליו.

באותו ליל שבת יצא שלומי לסייר במסדרונות, הוא ראה איך פסח קורא את הפתקים ומחוויר כולו, לא עובר רגע והוא נס מבית הכנסת עוד בטרם נכנס לאולם, קלט במוחו החרף שמה שנכתב בלוחו המודעות שקר אחד גדול, הסיפור מורכב מאד ושווה התייחסות.

הוא חיכה לרגע המתאים והעביר לקהל הקדוש שעוד לא היה מעודכן, את תמונת המצב לפי תפיסתו, הוא העריך בפניהם כי פסח "התפוטר" כפי מנהג ישראל מקדמת דנא, הוא רמז לעולם שאם ירצו הוא יעדכן אותם בכל רגע נתון בהתפתחויות העלילה.

הפעם אהב הקהל את שלומי, כעת הוא עושה את מלאכתו נאמנה, זה מה שחשוב להם, שיהיה להם אחד שיודע מה קורה מאחורי הקלעים ומעדכן אותם מיד לאחר מעשה.

עוד בטרם הסתיימה תפילת ערבית ידעו כל הקהל מהשמועות שרצו מאליהן בזריזות כי פיליפ ובניו הכריחו את הגבאי המיתולוגי להתפטר בשל השינויים שעשה בגלריה לפני שבת, למרות שכולם ידעו שהייתה כזו החלטה לפני שנתיים וחצי, חטא פסח לפרזיזנט מאד. הוא פסח מעל המנהלת, כשהוא מוציא לבדו החלטה לעשות את השינויים ודבר זה לא מצא חן בעיני שונאיו.

מיד לאחר התפילה התעוררה רוח סערה, רוב הקהל צידד בעד פסח, מאז שהחל לנהל את בית הכנסת עלה קרנו של המקום בעשרות מונים, קשה היה לזקוף זאת לטובת פיליפ מייזעס העצל והקמצן שלא עשה כמעט דבר כדי לשפר את בית הכנסת, מלבד מריבות אין סופיות. אם פסח יפוטר וימונה תחתיו מרטין או אחד ממלכי הפנכה הקבועים של פיליפ בית הכנסת יחרב לחלוטין. האם הם צריכים לתת יד להזחה כה מבישה?

קולות הזעם הועברו למחנה של פיליפ מייזעס, הם קלטו שהקהל לא קנה את הסיפור, היה מי שדאג להעביר את התמונה הנכונה לציבור, כל ההודעה שנמסרה נראתה כעת גרוטסקית (מגוחכת) לחלוטין.

זה הרע את המצב, היה עדיף למסור דברים כהווייתם, אם היו מנסחים את זה בצורה נכונה, יתכן שהם היו מצליחים להסביר את עמדתם, אבל כשהשקר כל כך גלוי, כל המשחק נראה מטופש לחלוטין.

פתק אנונימי הוכנס שעתיים אחרי צאת השבת, בתיבת הדואר של פסח, המכתב נכתב במכונת כתיבה כדי שלא לזהות את יד הכותב.

"פסח היקר, אל תקח ללב, רוב הקהל איתך, ההדחה המבישה לא התקבלה, הייתה מחאה נזעמת ביותר בשבת בבקר לאחר התפילה, עשרות מתפללים כיתרו את פיליפ הנבוכך והודיעוהו חד משמעית כי עליו לסגת מהפיטורים, באם לא, בית הכנסת מתפרק סופית, יש קהל גדול שמוכן יהיה לשכור בניין לא הרחק מבית הכנסת, תוך כמה שבועות לא ישאר יותר ממנין וחצי ב'נר תמיד.

עליך להפנים אחת ולתמיד כי הקהל איננו איתך, נאמר לפרזיזנט הנבל, יש לפסח קהל משולהב שילך אחריו באש ובמים, עדיף לך לסגת בזמן ולהודיע לציבור הרחב שקרתה תקרית מצערת ופסח חוזר לנהל את בית הכנסת ביתר שאת וביתר עוז'

כך הייתה ההודעה לפיליפ הנבל, היית צריך לראות איך שהוא הרגיש, אויף אלע גויים, הקהל מבקש שלא תראה כניעה'.

עיני פסח שהיו כבויות כל השבת אורו. יש מי שדואג לו ולא נותן לרשעים לעשות מה שעולה על רצונם. ביום ראשון ישוב לבית הכנסת ויעשה את עצמו אטום, הוא לא יגיב כלום, עד שלא ידע בדיוק האם הפתק משקף את האמת, או שזה עוד תרגיל שנועד לסבך אותו בתוך הבוץ.

***

שבועיים עברו פסח קלט שהפעם הקהל איתו, אמנם שליש מהקהל נמצא בצד של פיליפ, אבל רוב הקהל איתו, עליו לנצל את המצב כדי לערוך מסע בחירות מחודש, לכבוש בצורה חוקית את השליטה על בית הכנסת בלי להגיע לחסדים.

הוא התייעץ עם אשתו אורה מרים שהייתה אשה פקחית מאד, היא ייעצה לו איך לערוך את הבחירות בצורה שלא תצעק מידי ולא תוציא את הדובים מרבעם, פסח ערך בחירות מהירות באולם למטה, הוא עשה פתקים שייצגו את כל המחנות היריבים, כדי שלא יאמר איש שהכל היה משוכתב, לכל אחד ניתן היה לבחור במי שחפץ, בלי מערכת תעמולה משומנת, דיסקרטיות מוחלטת שלטה במקום, לא היה מקום לתועמלנים שינסו להטות את הכף לאחד הצדדים, הוא הציב כמה מאנשי שלומו שיעקבו היטב שיריביו לא ינסו לזייף את הבחירות.

והפעם הייתה הפתעה מוחלטת, קרוב ל-70% היו איתו, זה אמר את הכל. פיליפ ואנשיו יצאו מובסים לחלוטין מהמערכה שסיבב אותה אדם אחד בלי שידעו, שלומי ציער עבד במסתרים, הוא ידע למשוך בחבלים כפי ששמו מעיד עליו

"ער ציעט דיא שטריק אומעדאם" הוא סוחר את החבלים לכל מקום.

הכל בשקט מוחלט, איש לא יכול היה להעיד כי ידיו במעל, אם היה לוקה ברונפמן חמיו יודע מכל הנעשה היה מצטער שהביאו כחבר לבית הכנסת.

***

שבועות עוברים ואין קול ואין עונה מפסח שולביץ, נראה כאילו השיחה הסתיימה בכלום, כל אותה עת לא סיפרה צילה לדודי על השיחה שהייתה לה עם פסח, כל עוד לא שמעה דברים סופיים לא ראתה את הדבר כסגור. במסתרים הבינה שהביכה את הגבאי מאד עם הדרישות הנוקשות, לפיכך נסוג למרות שכלפי חוץ נראה שהסכים בכל, אבל כנראה שזה לא בא לכלל ביצוע.

בחודש אייר התעורר הסיפור מחדש, פסח שולביץ התקשר באחד הערבים, הפעם הוא תפס את דודי שלא ידע מאומה מכל הסיפור והודיעו חגיגית כי הכל מסודר, הוא יקבל בקרוב כרטיס טיסה ללוס

אנג'לס, שבועיים לפני ראש השנה, יש לו כמה הופעות לפני ראש השנה, בכמה בתי כנסיות כדי לעשות לו כרטיס כניסה.

"דודי היה המום מכל השיחה, הוא קלט שצילה לא רצתה שידע מכל השיחה, השאלה למה? אם היא אמרה לו את הסוף פסוק, למה הוא מתקשר מחדש ומודיע שהכל סודר? כנראה שהיא הציבה בפניו מספר תנאים והלה ביצע את כל התנאים, אם כך זה צריך להיות חיובי, אבל למה באמת לא הודיעה לו?"

דודי לא איבד את לשונו, הוא אמר לו: אני שמח לשמוע את מה שאתם אומרים, אבל אני מתנגד לעשות הופעות לפני ראש השנה, אני לא זמר קונצרטים שבא לכבוש את הבמה, תפקידי הוא להיות שליח הקהל, להעלות את התפילות למרומים, כבוד ה' הצנע דבר, התפילה הראשונה שלי אמורה להיות במוצאי שבת לפני ראש השנה, לא מעבר לכך".

פסח ראה שדודי ואשתו מתואמים לחלוטין, אותן מילים הוא שמע מצילה, עכשיו דודי חוזר על הדברים, הוא לא מעוניין לעשות קופה אלא תכלית הנסיעה רק להופיע לפני ה'. אי אפשר לקנות אותם בשוחד.

"אוקיי אז הבה נסכם את העניין סופית, האם נוכל לראות זאת כסגור?"

"עדיין לא, לא התייעצתי עם הרב שלי כדי לסגור סופית, עלי גם לקבל את ברכת הדוך מהורי שיחי' רק אחרי זה נוכל לדבר על יתר הפרטים".

פסח שולביץ תרגם בטעות שדודי אינו מרצה מהתנאים הכספיים, לכן הוא מערים עליו קשיים.

"יש לך מושג על איזה סכום מדובר?"

"לי הכסף ולי הזהב נאום ה" סתם ולא פירש.

"אמור לרבך והוריק שיחי' שמדובר על שניים אלף דולרים ירוקים, סכום שאיש לא שמע מלבדך, כל זה רק על שבועיים, האם יהיה מישוהו אחר שיציע לך מעבר לכך?"

דודי נבון, הוא הבין שפסח עושה כל השתדלות לקבל אותו כחזן האם זה יפה שהוא מראה לו פנים חמוצות?

"חלילה וחס לא הייתה כאן כל כוונה לנהל משא ומתן על מחירים, אמרתי את האמת כי אצלנו לא עושים דברים בלי לקבל את ברכת הדוך, עלי לעבור את השלב הזה, אחרי כן נוכל להשיב תשובה ברורה".

"אוקיי אני ממתין לך, אבל אני מבקש לא לסחוב את המענה, הנושא חייב להיסגר לא יאוחר מעוד שבועיים"

~~~~~

התודה והברכה לכל אלו שמסייעים להצלחת הגיליון!!!

hanoch90@gmail.com